

Yazar Bilgileri

Author(s)

Yüksek Lisans

Aleyna Demir

Karabük Üniversitesi

aleynademir13@icloud.com

ORCID: 0009-0004-2979 8981

Öz

Çağdaş devletler hızla küreselleşmekte ve eğitimde bazı değişim ve dönüşümlere yol açmaktadır. Bu değişimler arasında eğitimin uluslararasılaşma politikası önem kazanmaktadır. Yabancı olarak adlandırılan uluslararası öğrenciler belirli sebeplerle göç ettikleri ülkelerde çeşitli sorunlar ile karşılaşmaktadırlar. Bu sorunlar arasında yabancı düşmanlığı önemli yer tutmaktadır. Bu çalışmada uluslararası öğrencilere karşı Karabük yerel halkının yabancı düşmanlığına (zenofobi) etkileri incelenmiştir. Uluslararası öğrencilerin karşılaştıkları eşitsizlikleri anlamak ve yabancı düşmanlığına neden olan eğilimleri tespit etmek bu araştırmanın temel amacıdır. Araştırma uluslararası öğrencilere karşı yerel halkın yaklaşımı incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemi ve güncel bir konunun incelenmesi üzerine durum çalışması yaklaşımıyla yürütülmüştür. Araştırmanın veri toplama aracı derinlemesine görüşmedir ve 21 kişiden oluşan Karabük yerel halkı ile görüşmeler MAXQDA programı ile analiz edilmiştir. Katılımcılar amaçlı örneklem tekniği ile seçilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, Karabük halkının uluslararası öğrenciler ile ilgili olumlu ve olumsuz görüşleri ve deneyimleri bulunmaktadır. Araştırmanın bulgularına göre Uluslararası öğrencilere karşı yabancı düşmanlığı görülmektedir. Yabancı düşmanlığı ise belirli önyargılar ve güvensizlikler etrafında oluşmaktadır. Bu durum, uluslararası öğrencilerin uyum aşamasında karşılaştıkları zorlukları ve yerli halkın algısının iyileştirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Abstract

Modern states are rapidly globalizing and leading to some changes and transformations in education. Among these changes, the internationalization policy of education gains importance. International students, who are called foreigners, face various problems in the countries they migrate to for certain reasons. Xenophobia has an important place among these problems. In this study, the effects of xenophobia (xenophobia) of local people in Karabük against international students were examined. The main purpose of this study is to understand the inequalities faced by international students and to identify the tendencies that cause xenophobia. The research was conducted with a qualitative research method and a case study approach on a current issue in order to examine the approach of local people towards international students. The data collection tool of the research is in-depth interview and interviews with 21 local people of Karabük were analyzed with MAXQDA program. Participants were selected through purposive sampling technique. According to the findings, the people of Karabük have positive and negative opinions and experiences about international students. According to the findings of the study, xenophobia is observed against international students. Xenophobia is formed around certain prejudices and insecurities. This situation reveals the difficulties faced by international students during the adaptation phase and the need to improve the perception of the local people.

Makale Tarihleri
History of Article

Geliş Tarihi /Received
22.02.2025

Kabul Tarihi/Accepted
25.04.2025

Anahtar Kelimeler / Keywords

Yabancı düşmanlığı / Xenophobia

Uluslararası öğrenci / International students

Nitel Yöntem / Qualitative Method

Karabük / Karabük

Makale beyanı

Çalışma, özgün bir makaledir.

Teşekkür, Çıkar Çatışması ve Katkı Oranı Beyanı

Statement of Acknowledgment, Conflict of Interest and Contribution Rate

- Bu çalışmayı destekleyen TÜBİTAK kurumuna ve araştırma sorumlum Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Kurnaz'a çalışmaya katkılarından dolayı teşekkür ederim.
- Çalışmada çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Atıf / Citation

Demir, A. (2025). Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Bağlamında Yabancı Uyraklı Öğrencilere Yönelik Yabancı Düşmanlığının İncelenmesi: Karabük İli Örneği. *Olgu Sosyoloji Dergisi*, 4(1), ss. 23-39.

DOI

<https://doi.org/10.58632/olgusos.1645023>

1. Giriş

Nefret etme veya çekinme durumundan kaynaklı olarak yerli halk ve yabancılar arasında bir ayrım söz konusudur. Bu bağlamda Zygmunt Bauman yabancıyı biz ve onların dışında bir yere yerleştirmektedir. Yabancıyı bu ikiliğin dışında muğlak olan bir yere konumlandırmaktadır (Bauman, 2016). Biz yani yerli olanlar iyi ve normal olan, onlar yani yabancılar ise suçlu olandır (Kocakaya, 2018). “Biz” ve ‘onlar’ ayrımı sosyolojide ‘iç grup’ ve ‘dış grup’ olarak da adlandırılmaktadır” (Kökel & Odabaşı, 2017). İç grup, dış gruba karşı her zaman önyargı içindedir. Dış grubu kendi aralarına dahil etmez her zaman uzakta tutarlar ve nefret söylemlerinde bulunabilmektedirler. Ancak Bauman bu ikiliği de aşarak yabancıyı tam bu ayrımların istikrarsızlaştığı yere konumlandırmaktadır (Bauman, 2016). Bu bağlamda iç grup ve dış grup yabancı olarak adlandırılan bireylere karşı ön yargı barındırabilmektedirler. Kendi ülkelerinden farklı sebeplerden dolayı göç eden yabancı olarak adlandırılan bireyler göç ettiği ülke veya şehirlerde birçok toplumsal kurallara uymadığı gerekçesiyle ayrımcılık ve ırkçılık söylemlerine maruz kalabilmektedirler. Bu nedenle yabancı olarak adlandırılan gruplar kendini geri çeker ve sosyal ortamlara dahil olmazlar.

Bireyler yaşadıkları ülkenin koşullarının yeterli olmaması ve daha iyi yaşam koşullarına sahip olma isteği ile göç yoluna girmektedirler (Kökel & Odabaşı, 2017). Farklı göstergelerle ortaya çıkan göç; kimi zaman kendi isteğiyle, kimi zaman ise zorunlu olarak gerçekleşmektedir (Kaldik, 2021). Kısaca göç; “nüfusun bir yerden başka bir yere hareketi” olarak tanımlanmaktadır (Oral & Çetinkaya, 2017). Göçlerin yoğun olması küreselleşmeyi hızlandırmaktadır (Castles & Miller, 2008). Yaşanan küreselleşme ile beraber göç olgusu bir sorun haline gelmektedir (Oral & Çetinkaya, 2017). Göçlerin yoğun yaşanması eşitsizliklerin artmasına sebep olmaktadır (Gören, 2019). Göçlerin ve eşitsizliklerin artmasıyla toplumda yabancı olarak görülen kişiye veya kişilere tahammülsüzlük de artmaktadır ve bu da sonuçta zenofobi yani yabancı düşmanlığını ortaya çıkarmaktadır. Yapılan literatür çalışması bağlamında Türkiye’ye zorunlu göç eden Suriyeli mülteciler bağlamında birçok araştırma yapılmıştır ancak ülkeye eğitimlerini tamamlamak için gelen uluslararası öğrencilere karşı olan yabancı düşmanlığı konusunda kısıtlı araştırmaya rastlanmıştır.

2. Yabancı Düşmanlığı

Zenofobi (yabancı düşmanlığı) etimolojik olarak, Yunanca ‘xenos’ (yabancı) ve ‘fobia’ (korku) sözcüklerinin birleşiminden türemiştir. Bu nedenle Xenophobia, yabancıdan korkma anlamına gelmektedir (Özmete vd., 2018). Yabancı düşmanlığı kavramını yalnızca etimolojik olarak ele almak yetersiz ve yanıltıcı olabilmektedir. Çünkü bazı inançlar, değer yargıları ve önyargılar gibi diğer etkenler yabancı düşmanlığının içerisinde gizlenmektedir (Düğer, 2020). Yabancı ‘bizim’ kategorisine dahil olmayan, belirsiz olandır (Arifoglu & Koçak, 2022). Georg Simmel’e (2009) göre yabancı olmak “tam anlamıyla hem grubun dışında olmak hem de grupla yüzleşmektir” şeklinde tanımlanmaktadır Simmel (2009) başka bir ifadeyle yabancıyı; “yabancı potansiyel bir gezgindir, gelip gitme özgürlüğünün üstesinden gelememiştir” şeklinde de tanımlamaktadır. Yabancı kavramını öteki olarak da betimlemek yerinde olacaktır. Öteki sade haliyle bize ait olmayan ve bize benzemeyen şeklinde tanımlanabilmektedir (Saraçoğlu, 2023). Öteki kavramı diğer bir ifadeyle bahsedilenden, konuşulandan ayrı, farklı anlamına gelmektedir (Cengiz vd., 2021).

Yabancı düşmanlığı başka bir ifade ile “yeni çağın hastalığı olarak” da adlandırılabilir (Islam, 2020). Yabancı olarak görülen kişiye veya kişilere karşı tutumsal, duygusal ve davranışsal önyargının şekli olarak da tanımlanmaktadır (Sarı, 2019). Yabancı düşmanlığı; kişinin kendinden farklı ve yabancı olarak gördüğü kişiden nefret etme veya çekinme durumu olarak tanımlanmaktadır (Gündüz, 2019). Yabancı düşmanlığı çoğunlukla yabancı olarak görülen kişiden nefret etme durumu olarak tanımlansa da (Sarı, 2019) yabancı nüfustan tedirgin olmak olarak tanımlanmaktadır. Bu tedirginlik hali içerisinde hem korkuyu hem de nefreti barındırmaktadır (Özyurt, 2021). (Orhan, 2023) göre ise kişinin topluma ve ulusal kimliğe yabancı olduğu veya dışarıdan geldiği fikrine sahip olduğu için kişiyi istemeyen, kabul etmeyen ve kötü tavırlar sergileyen, önyargılı bir davranış şeklinde tanımlanmaktadır. Uluslararası Göç Örgütü’ne (IOM) göre, yabancı düşmanlığının uluslararası alanda kabul edilen net bir tanımı bulunmamaktadır. IOM’un tanımına göre yabancı düşmanlığı; kişinin topluma ve ulusal kimliğe yabancı olduğu, dışarıdan geldiği düşünüldüğü için bireyleri reddeden, kötüleyen tavırlar ve önyargılar şeklindedir (Perruchoud vd., 2013). Yabancı düşmanlığının tüm tanımlarına bakıldığında zaman yabancıların size zarar vereceği ve güvenilmemesi gerektiği gibi savunmasızlığı işaret edilen korku içerikli bir anlam çıkarmak mümkündür (Van Der Veer vd., 2013). Yabancı düşmanlığı, yabancıya karşı bir ön yargıdır (Arifoglu & Koçak, 2022). Özetle yabancı düşmanlığı kendi toplumu dışında olan, kültürel farklılıklara sahip olan, yabancı olarak görülen birey veya bireylere karşı duyulan nefret ve korku olarak tanımlanabilir. Yabancı düşmanlığı kavramının birçok tanımı olmasına rağmen ortak nokta kavramın olumsuz bir duygu olduğu yönündedir (Özyurt, 2021).

Feyza Şule Güngör (2017) yabancı düşmanlığının üç nedeni olduğunu belirtmektedir. İlk olarak ekonomik nedenlerden kaynaklı olarak dışarıdan gelen yabancıyla rekabet, ikinci olarak dışarıdan gelen yabancının kültürel kimliğe zarar verme korkusu ve üçüncü olarak ülke içinde kargaşa veya gerilimlerin hâkim olması yabancı düşmanlığı eğilimlerinin nedeni olduğunu söylemektedir. Gören (2019)’e göre ise yabancı düşmanlığının altı sebebi vardır. “Birincisi kültürel farklılıkların bireyler tarafından olumsuz algılanması, ikincisi geçmişte yaşanan olumsuz deneyimler, üçüncüsü milliyetçi devlet politikaları, dördüncüsü yabancı bir gruba duyulan nefretin genelleştirilmesi, beşincisi kulaktan dolma önyargılar, altıncısı ise medyada toplum üzerinde oluşturulan algılar” olarak belirtmiştir. Diğer bir görüşe göre ise psikolojide fobi kelimesi rasyonel ve somut bir nedene dayanmaksızın kişinin kaygı seviyesinin yükselmesi anlamına geldiğinden, yabancı korkusu herhangi bir deneyime dayanmaksızın da ortaya çıkabilir (Karataş & Güzel, 2020). Psikolojik bir süreci başlatan bu durum sonucunda korkulana karşı önyargı, tedirginlik, öfke gibi duygular ortaya çıkarak düşmanca tavırlar sergilenebilmektedir (Karataş & Güzel, 2020). Diğer bir çalışmaya göre bireylerin empati düzeyleri

ile yabancı düşmanlığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirtilmiştir (İnan, 2022). Başka bir araştırmaya göre ise dindarlık ile önyargı arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu araştırma doğrultusunda siyasi görüş ile önyargı tutumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir (Solakoğlu & Gurbuz, 2015). Buna göre sağ politikalara eğilim gösteren bireylerin yabancı düşmanlığı tutumları ve algıları yüksek olurken, sol politikalara eğilim gösteren bireylerin ise yabancı düşmanlığı tutumları ve algıları daha düşüktür (Karataş & Güzel, 2020). Bunların yanı sıra yabancı düşmanlığı ekonomik ve politik istikrarsızlık dönemleriyle de ilişkilendirilebilir (Düğer, 2020). Diğer bir araştırmacıya göre politikacıların ve medyanın yabancı olarak adlandırılan grup için olumsuz söylemleri yabancı düşmanlığının ortaya çıkışında önemli rol oynamaktadır (Kocakaya, 2018).

Yakusho ise yabancı düşmanlığının teorik nedenlerini açıklamaktadır. Bunlar: (1) Gerçekçi grup çatışma teorisi; sınırlı kaynakların erişiminde rekabetin gruplar arasında çatışmaya yol açtığını belirtmektedir. (2) Bütünleşik önyargı teorisi; bu teori kendi içerisinde de üçe ayrılır. (a) Gerçekçi tehdit hem ekonomik hem de siyasi tehditle ilgilidir. (b) Sembolik tehdit iç grup ve dış grup arasındaki ahlak, inanç ve değer farklılıklarından kaynaklanır. (c) Gruplar arası kaygı ve olumsuz stereotipler yabancı ile hoş olmayan sohbetlerden kaçınma ve buna yükledikleri anlama odaklanır (Yakushko, 2009).

Yabancı düşmanlığı Erving Goffman'ın damgalama kavramında da önemli bir yer tutmaktadır. Goffman, insanların ötekini damgalama eğilimi ve birbirinden farklı 3 damgalama türü olduğunu vurgulamaktadır. Bunlar;

1. Bedenin korkunçları (fiziki deformasyonlar)
2. Zayıf irade, doğal olmayan tutkular, sapkın ve katı inançlar ve ahlaksızlık olarak algılanan bireysel karakter bozuklukları (Alkolizm, eşcinsellik, ruh bozuklukları vb.)
3. Irk, ulus ve din gibi etnolojik damgalamalar (Goffman, 2014).

Yabancı düşmanlığını Goffman'ın damga türlerinde üçüncü türü ile bağdaştırmak mümkündür. Yabancı düşmanlığı çoğunlukla ırk ve ulusundan dolayı veya kendi içinden kendi ırkından olmama dolayısı ile dışlama ve önyargı tavırlarından gerçekleştiği düşünüldüğünde yabancı düşmanlığı tutumuna hâkim olanların insanları damgalayarak dışladıkları söylenebilir. Goffman, “onun veya onların temsil ettiği tehlikeyi izah etmek için bir damga teorisi, bir ideoloji inşa eder; bazen de sosyal sınıf gibi başka farkları temel alan bir hasımlığı akla yatkin kılmak için rasyonel gerekçeler bulur” demektedir (Goffman, 2014). Buna göre, yabancı düşmanlığı da benzer bir şekilde gerçekleşmektedir. Biz olarak adlandırılan yerli halk ön yargılar, eksik/hatalı bilgiler veya ön kabulleri ile onlar olarak adlandırılan yabancılara kendilerince rasyonel gerekçeler bularak onlardan korkma veya nefret etme durumu olarak da açıklanabilir.

Yabancı düşmanlığının ortaya çıkışının üç şekli vardır. İlk olarak olumsuz düşüncelerin ve davranışın sözel olarak belirtilmesi, ikinci olarak yabancı olarak adlandırılan kişiye inceden hissettirerek ortaya çıkarma, üçüncüsü ise en üst seviye olan şiddetli saldırı, ölüm veya soykırım ile ortaya çıkabilmektedir (Kökel & Odabaşı, 2017). yabancı düşmanlığına ilişkin tutumlar dini, ırksal, kültürel ve etnik farklılıklara yönelik oluşabilmektedir (Kökel & Odabaşı, 2017). Yabancı düşmanlığı fiziksel olabildiği gibi psikolojik de birçok etkiye sahiptir (Kökel & Odabaşı, 2017). Yabancı bireylerde travma yaratabilmektedir.

Göç almasından kaynaklı olarak Türkiye’de yabancı düşmanlığına ilişkin tutumlara rastlanmaktadır ve böylece yabancılar fiziksel ve psikolojik şiddete açık hale gelebilmektedir. Bunun yanı sıra yabancı düşmanlığı tutumları hem tutum sahibini hem de yabancı olarak görülen ve bu tutuma maruz kalan kişi veya kişileri etkisi altına almaktadır (Kaldik, 2021). Yabancı düşmanlığına maruz kalan göçmenler kimliklerine yönelerek toplumsal bütünleşmeden soyutlanmakta (Kaldik, 2021) ve kendilerini izole etmektedirler (Güngör, 2017). Yabancı düşmanlığına dair bir örnek şöyledir; İzmir’de yaşayan üç Suriyeli mülteci gencin, bir Türk genci tarafından tasarlayarak ve yakarak ölümlerine sebebiyet verilmiştir (Aktaş, 2023). Diğer bir örnek de İstanbul ilinin Esenyurt ilçesinde Somali uyruklu vatandaşlar siteye alınmadıklarını ve “siyahlara ev vermiyoruz, zencilere ev vermiyoruz” söylemlerine maruz kaldıklarını söylemişlerdir (*Yabancı Uyruklu Kişilere Konut Kiralanmamasına İlişkin Basın Açıklaması*, 2022). Korona hastalığının yaygın olduğu dönemlerde yabancılara hastalığı yaydığı şeklinde yabancı düşmanlığı ve nefret söylemlerine de rastlanmıştır. Bu duruma örnek olarak 2020 yılında yabancı uyruklu vatandaşa bir ünlünün, “sen hastasın hepimizi korona mı edeceksin?” şeklinde bir ifade kullanarak yabancı uyruklu çalışanını darp etmiştir (*Seren Serengil’in “Bizi korona edeceksin” diyerek yardımcısını darp ettiği iddiası*, 2020). Bu olaylar bağlamında yabancı düşmanlığı yeni çağda artık konuşulması zorunlu olan konulardan birisidir denilebilir (Islam, 2020). Yabancı düşmanlığının ortaya çıkış nedenleri arasında sosyal, kültürel ve ekonomik koşullar ve belirli politikaların etkisi kaçınılmaz, ancak ana neden bireyin düşünsel alanı ve arka planda yatan öğelerdir (Düğer, 2020). Yabancı düşmanlığı bir toplulukta yabancı olan kişilerin görünür özelliklerine veya yerli kişilerle görünür farklarına bakılmaksızın gerçekleşmektedir (Miller, 2018). Yabancı düşmanlığının azaltılması kapsamında farklı kültürlerle iletişime geçmek veya paylaşımda bulunmak yabancı kişiye karşı olan önyargının azalacağı yönündedir (Kocakaya, 2018). Yabancı düşmanlığını etkileyen faktörler arasında politikacıların ve medyanın söylemlerinin etkili olduğu görülmüştür. Bu bağlamda politikacıların medyanın söylemlerinin değişmesi halinde yabancı olarak görülen kişiye karşı ön yargı azalmaktadır (Kocakaya, 2018).

Yabancı düşmanlığı ile ırkçılık bazen karıştırılmaktadır ya da birbirinin yerine kullanılmaktadır. Ancak yabancı düşmanlığı, ırkçılıktan daha geniş bir kavramdır (Kökel & Odabaşı, 2017). Diğer bir görüşe göre ise yabancı düşmanlığı ırkçılığın bir biçimi olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz, 2008). Yakusho’ya göre yabancı düşmanlığı ve ırkçılık kuşkusuz önyargının etkileşimli ve birbirini destekleyen türleridir. Fakat ırkçılıktan her zaman yabancı düşmanlığı anlamı çıkartılamaz. Tersine yabancı düşmanlığı da her zaman ırkçılık barındırmaz (Yakushko, 2009).

Ancak ırkçılık ve milliyetçilik gibi ulus devletinin üstünlüğü inancına dayanan görüşlerle, yabancı düşmanlığını ilişkilendirmek mümkündür (Sarı, 2019). Yabancı düşmanlığını etnosentrizm ile de ilişkilendirmek mümkündür

(Yakushko, 2009). Aşağıdaki bölümde ırkçılık, milliyetçilik ve etnosentrizm görüşlerinin tanımlamaları bulunmaktadır. Irkçılık, davranış ve ideolojik olarak iki farklı biçimde tanımlanmaktadır. Davranış biçimi olarak ırkçılık, fiziksel özellikleri kendinden farklı olan bireylere karşı nefret etme ya da bu bireyleri küçük görme olarak tanımlanmaktadır. İdeolojik olarak ise, insan ırkıyla ilgili bir öğreti olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz, 2008).

3. Uluslararası Öğrenciler

Küreselleşme ile bilgi akışı hızlanmış ve yeni çağ, bilgi çağı olarak adlandırılmıştır (Çuhatur, 2022). Bu yenilik beraberinde eğitimde değişikliklere sebep olmuştur. Eğitimde bilgi ve bilgi transferi önem kazanmıştır (Çuhatur, 2022). Eğitim, kişi için donanım kazanma ve hayatla birleşme olarak tanımlanabilmektedir (Baş, 2020). Bu durumdan kaynaklı olarak eğitim göçleri çoğalmış (Taylan, 2019) ve bununla beraber uluslararasılaşma önem kazanmıştır (Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesi 2018-2022, 2017). Uluslararasılaşma, kurumların etkinliklerini sınır dışına yayması olarak tanımlanabilmektedir (Taylan, 2019). Eğitim göçü gerçekleştiren bireyler ‘uluslararası öğrenci’ kavramı ile açıklanmaktadır. UNESCO uluslararası öğrenci tanımını, “uluslararası öğrenci, eğitim amacıyla ulusal ya da bölgesel sınırların dışına çıkan ve uyuşu bulunduğu ülke dışında öğrenci olarak kayıtlı kişidir” şeklinde belirtmiştir (Yükseköğretimde Uluslararasılaşma Strateji Belgesi 2018-2022, 2017). Diğer bir tanıma göre her dalda eğitim kurumlarında öğrenim gören veya Türkçe kurslarına katılan Türkiye Cumhuriyeti uyuşunda kayıtlı olmayan kişi olarak tanımlanmaktadır (Demirhan, 2017). Uluslararası öğrenci kavramı, araştırmalarda birçok farklı isimle adlandırılmıştır. Bunlar; yabancı öğrenci, misafir öğrenci, yabancı uyruklu öğrenci şeklinde isimlendirilmekte ve tanımlanmaktadır (Zerengök, 2016). Diğer bir görüşe göre uluslararası öğrencilerin önem kazandırma çalışmalarının ilk adımı BÖP (Büyük Öğrenci Projesi) ile gerçekleşiyor (Taşçı, 2023) ve BÖP projesinin yanı sıra 2010 yıllarında YTB (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı) bünyesindeki adımlar ile Türkiye’de daha yerleşik hale geliyor (Taşçı, 2023).

Uluslararası öğrenciler sosyal dışlanmaya maruz kalsa da (Şeker & Akman, 2016) geldiği ülkedeki yükseköğretim kurumuna bilişsel ve sosyal avantajlar sağladığı gibi ekonomik avantajlar da sağlar (Çuhatur, 2022). Uluslararası öğrenciler ekonomik olarak ülkeye boş zaman değerlendirme aktiviteleri, kendi ülkelerine giderken hediye eşya alımları, barınma, beslenme, giyecek alışverişi gibi hem ekonomik hem de kültürel kazançlar sağlar (Taşçı, 2023). Aynı zamanda uluslararası öğrenci eğitimde ve araştırmada kalitenin artırılmasının güvencesidir (Yardımcıoğlu vd., 2017). Uluslararası öğrencinin sağladığı avantajlardan biri de kendi ülkeleriyle olan bağları nedeniyle iki ülke arasında bağ oluşturmaktır (Çuhatur, 2022). Uluslararası öğrencilerin sağladığı diğer bir avantaj ise “beyin göçü veren” Türkiye yerine “beyin göçü alan” Türkiye oluşumunu üretmiştir (Taşçı, 2023).

Bir ülke eğitimi için uluslararasılaşma çok önemlidir. Uluslararasılaşmış bir ülkede eğitim gören gencin olanakları da buna eş değer olarak artmaktadır (Taylan, 2019). Uluslararasılaşma ve uluslararası öğrenci bu nedenlerden dolayı neredeyse bütün ülkelerde önem kazanmaktadır. Uluslararası öğrencilerin farklı ülkeye gidip eğitimlerini tamamlamak istemesini 3 nedende ele alabiliriz. (1) Nitelikli bir eğitim almak istemek, (2) mesleki olanaklar açısından kendini geliştirmek, (3) farklı bir kültür ve farklı insanlar tanımak ve deneyim kazanmak olarak sıralanabilmektedir (Enterieva & Sezgin, 2016). Türkiye de uluslararasılaşmaya önem vermekte ve bu konuda gelişmektedir. Uluslararası öğrencilerin Türkiye’yi tercih etme nedenleri arasında ise kültürel ve coğrafi yakınlık, eğitim kalitesi ve yaşanabilir bir ülke olması sayılabilmektedir (Kıroğlu vd., 2010). Türkiye’ye gelen uluslararası öğrencilere ilk önce Türkçe Öğretim-Merkezi’nde (TÖMER) 1 yıl süren Türkçe eğitimleri verilmektedir.

Türkiye’nin nüfusu 85 milyon 372 bin 377 kişi iken bunun içerisinde 1 milyon 570 bin 543 kişi yabancı uyruklu birey yer almaktadır (TÜİK Kurumsal, 2024). Bu yabancı uyruklu nüfusunun %48,6’sını erkekler, %51,4’ünü kadınlar oluşturmaktadır (TÜİK Kurumsal, 2024). Bu verilere göre Türkiye’de bulunan yabancıların yok sayılamayacak kadar yoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu nüfusun içerisinde eğitim görmekte olan uluslararası öğrenci sayısı ise son verilere göre yaklaşık 350 bin olarak verilmiştir (Türkiye’deki Güncel Yabancı Öğrenci Sayısı Açıklandı: Yüzde 95’i Kendi İmkanları ile Öğrenim Görüyor – Göç Araştırmaları Vakfı, t.y.). Türkiye’ye eğitim görmek için gelen uluslararası öğrencilerin çoğunluğu komşu ülkeler ya da Türkiye ile tarihsel bağları olan öğrencilerin Türkiye’ye geldiği belirtilmiştir (Demirhan, 2017). Karabük Üniversitesi’nde kayıtlı olan uluslararası öğrenci sayısı 11 bin 890 olarak verilmiştir (Karasu, 2024). Buna göre Türkiye’de bulunan uluslararası öğrencilerin yaklaşık %5’i Karabük Üniversitesi’nde kayıtlıdır. Bu bilgi ise Karabük ilini ve üniversitesini araştırma saha olarak belirlemekte önem kazanmaktadır.

Bu artan uluslararası öğrenci sayısı yerel öğrencilerde ve yerel halkta yabancı korkusu, yabancı düşmanlığı, ırkçılık gibi yaklaşımların benimsenmesine ve uluslararası öğrencilerin bu sorunlarla karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır (Demirhan, 2017). Bu sorunların yanı sıra, öğrencilerin karşılaştıkları problemlerde karşılarında muhatap bulamamaları veya eksik ya da hatalı bilgiye yönlendirmeleri büyük bir sorundur (Özer, 2012). Öğrencilerin karşılaştıkları diğer problemler arasında dil problemi (Türkçe’yi yeterince kullanamamak), ulaşım problemi, barınma problemi, ekonomik problemler gibi sorunlar yer almaktadır (Demirhan, 2017). Diğer bir benzer görüş ise kültürel farklılıklar, arkadaşlık, sağlık, akademi ve psikolojik sorun eklemeleri yapılmıştır (Yardımcıoğlu vd., 2017). Yine benzer bir görüşe sahip olan (Taylan, 2019), uluslararası öğrencilerin sorunlarını yaşama uyum sağlama, akademik zorluklar ve dil bariyeri, sosyal zorluklar, ayrımcılık, kültür şoku, adaptasyon, kültürel sorunlar, ekonomik zorluklar ve psikososyal sorunlar olarak belirtmiştir. Yapılan diğer bir çalışmaya göre uluslararası öğrencilerin Türkiye’de gelenek görenek ve giyim konularında sorun yaşamadıkları belirtilmiştir (Kıroğlu vd., 2010). Yapılan başka bir çalışma sonucunda ise uluslararası öğrenciler giyim tarzları, yabancı olmaları, inançlarından ve dilden dolayı yerli halk

tarafından ayrımcılığa maruz kaldıklarını belirtmişler ve yabancı olduklarından dolayı işe alınmadıklarını söylemişlerdir (Yıldırım & Köksal, 2017). Uluslararası öğrencilerin problemlerine üniversite bağlamında bakıldığında, öğrencilerin dil yetersizliklerinden dolayı derslere yeterince sözlü katılımdan korkma durumu ve bazı öğretmenlerin onların sorununu yeterince anlayamama veya bilmemeleri problemleriyle karşılaşmaktadır (Allaberdiev, 2007). Sonuç olarak uluslararası öğrencilerin uyum sorunlarının başında dil sorunu geldiğini söylemek mümkündür (Bulut vd., 2020).

Uluslararası öğrenciler geldikleri ülkeye uyum sağlama, dili öğrenme veya geliştirme, kültürünü yakından tanıma, iletişim yöntemlerini öğrenme gibi konularda kendilerini geliştirmek için televizyon veya medyayı çok sık kullanmaktadırlar (Gülner & Balci, 2010). Uyum sürecini hızlandırmak ve kolaylaştırmak için çoğu üniversite uyum ve alıştırma eğitimleri vermektedir. Bu eğitimlerin temel nedeni gündelik hayata adaptasyon, yerli öğrenciler ile kaynaşma ve kampüs hayatına uyum sağlamalarının istenmesidir (Bulut vd., 2020).

Yapılan bir çalışma sonucu Afrika uyruklu öğrencilere rahatsız edici tarzda sorular (Su içiyor musunuz? İnsan eti yiyor musunuz? Gibi) yöneltildiği belirlenmiştir ve aynı zamanda yerli halkın Afrika uyruklu öğrencilerin muhtaç ve acı çektiği yönünde bir düşünce yapısına hakim olduğu tespit edilmiştir (Yardımcıoğlu vd., 2017). Afrika uyruklu öğrencilerin bir diğer problemi ten renklerinden dolayı öğrencilerin ve yerli halkın tavırlarının onları rahatsız etmesidir (Yardımcıoğlu vd., 2017). Diğer bir görüşe göre problem uluslararası öğrencilerin yerel öğrenci ile etkileşim eksikliğinden kaynaklı zor uyum sağlamasıdır (Çöllü & Öztürk, t.y.). Aynı zamanda yapılan bir araştırma sonucu yurtdışı kalan uluslararası öğrencilerin yerel öğrencilerle daha fazla iletişimde olduğu, evde kalan uluslararası öğrencilerin ise kendi içine kapandığı ve yerel öğrencilerle minimum iletişim kurduğu yönündedir (Çöllü & Öztürk).

Yapılan bütün çalışmalar bağlamında aslında yaşanan bütün olumsuzlukların temel nedeni, yerel öğrenci ile uluslararası öğrenci arasındaki iletişim ve sosyal aktivite eksikliğidir. Yerel öğrenci ile bağların kuvvetlenmesi veya tanışılması amacıyla sosyal aktiviteler gerçekleştirilmelidir. Yapılan sosyal aktiviteler sonucunda yerel öğrencilerin uluslararası öğrencilere karşı ön yargılarının yok olması, uluslararası öğrencilerin ise ülkeye daha çabuk uyum sağlamasına yardımcı olmaktadır. Uluslararası öğrencilerin sorunu çözme noktasında hiçbir kurum veya kuruluştan yardım almadığı kendi içinde, arkadaşlarıyla ya da ailesiyle konuşarak çözüm yolu bulmaya çalıştığı görülmüştür (Yardımcıoğlu vd., 2017).

Uluslararası öğrenciler uyum süreci içerisinde, yeni ve yabancı bir kültürle tanışma sürecinde kültürel şok yaşayabilmektedir. Bu kültürel şok her zaman olumsuz değildir. Öğrencinin yeniliğe ve değişime açık olması halinde bu durum olumlu sonuçlar doğurabilmektedir (Bulut vd., 2020). Kültürel şok, yabancı bir ülkede veya ortamda yaşamının psikolojik sağlık üzerindeki etkisinin açıklamasıdır (Özçetin, 2013). Kültür şoku Tutkun (2006)'a göre 5 aşamadan oluşmaktadır. (Tutkun, 2006) bu aşamaları şu şekilde sıralamaktadır

1. Balayı dönemi; çevreyi tanımadaki her şey şaşırtıcı, merak uyandırıcı ve ilginç gelir.
2. Düşmanlık/Saldırganlık; beklentiler ve hayaller doğrultusunda bireyler bunların gerçek olmadığını farkına varır ve bu yeni kültüre uyum sağlayabilmek için çok fazla emek harcaması gerektiğinin farkına varır. Bu durum çok fazla stresli olabilir ve bu doğrultuda birey kendini kızdırılmış, depresyona itilmiş olarak hissedebilmektedir.
3. İyileşme, ağır ağır uyum sağlama; kişi, kültürü tanıdıkça çevreye karşı kedisini rahat hissetmeye ve çoğu şeyi anlamlandırmaya başlamasıdır. Kişi, kendini evinde hisseder ve kendine olan güveni artar.
4. Adaptasyonu tamamlama, iki kültürlülük; yeni çevrede etkin olma ve kendi kültürüyle yeni kültür arasında gidip gelişinin kolaylaştığı evredir.
5. Yeniden katılma; yeni kültüre uyum sağlama ve ona katılma dönemidir.

Yapılan bu çalışmada, yurtdışından Türkiye'ye eğitimlerini tamamlamak için göç etmiş uluslararası öğrencilere karşı Karabük'te yaşamlarını sürdürmekte olan market sahibi/çalışanı, esnaf gibi kişilerin tutumlarını incelemek amaçlanmıştır. Yabancılar karşı nefret söylemlerinin nedenleri, yabancı düşmanlığı eğilimlerinin ortaya çıkış şekilleri gibi konuların açığa çıkarılması hedeflenmiştir.

Türkiye'nin Karabük ilinde Karabük Üniversitesi Makine Mühendisliği Hazırlık Sınıf Öğrencisi olan Gabon (Orta Afrika'da bir ülke) uyruklu Jeannah Danys Dinabongho Ibouanga adındaki öğrencinin 26 Mart 2023 tarihinde Filyos çayında cansız bedeni bulunmuştur. Dina'nın ölümünün ardından annesiyle konuşmaları ortaya çıkmıştır. Olayda adı geçen Dina vefatından önce annesiyle yaptığı görüşmesi doğrultusunda yaşadığı yabancı düşmanlığından bahsetmektedir (Arslan & Özelci, 2023). Dina'nın vefat etmeden önce annesine belirttiği ifade şöyledir: *"Bu hiç iyi olmadı. Ağlıyorum, siyah olduğum için telefonumu geri vermek istemiyorlar"* (Arslan, 2023). Yaşanan bu olay doğrultusunda "Karabük'te uluslararası öğrencilere karşı bir yabancı düşmanlığı var mıdır?" sorusu merak konusu olmuştur. Bu çalışmada ise Karabük ilinde eğitim almak için bulunan uluslararası öğrencilere karşı yerel halkın tutumları ve yaklaşımları incelenmiştir.

Araştırmanın ana problemi şöyledir:

Karabük ilinde üniversite eğitimlerini almak için bulunan uluslararası öğrencilere yönelik Karabük ili halkının yaklaşımı yabancı düşmanlığı eğilimleri nasıldır?

Araştırmanın alt problemleri ise şöyledir:

- Karabük halkı uluslararası öğrencilerin varlığına nasıl yaklaşmaktadırlar?
- Karabük halkı uluslararası öğrencilerin dış görünüşleri (kılık kıyafet vb.) ve yaşam biçimleri hakkında nasıl düşünmektedirler?

- *Karabük halkı uluslararası öğrencilerin karakterleri ile ilgili ne düşünmektedir?*
- *Karabük halkı uluslararası öğrencilerle ortak yaşam sürmenin imkanları ve kısıtları hakkında nasıl bir yaklaşım benimsenmiştir?*

4. Yöntem ve Teknik / Methods

Araştırma, yorumsamacı paradigma çerçevesinde nitel araştırma yöntemi olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın nitel araştırma olarak tasarlanmasının nedeni araştırmanın sayısal veriler ile ölçülmesinin imkansızlığı ve yabancı düşmanlığı eğiliminin varlığı hakkında detaylı olarak Karabük halkının kendi bakış açısını sunmaktır. Nitel araştırma “disiplinler arası bütüncül bir bakış açısını esas alarak, araştırma problemini yorumlayıcı bir yaklaşımla incelemeyi benimseyen bir yöntem” olarak tanımlanabilmektedir (Karataş, 2015).

Araştırma güncel bir konunun anlaşılması ve tespit edilmesi bağlamında durum çalışması yaklaşımı olarak sürdürülmüştür. Durum çalışması yaklaşımını Davey “bir durum ya da olayın derinlemesine boylamsal olarak incelenmesi” olarak tanımlamaktadır (Davey, 2009). Karabük’te vefat eden Gabon uyruklu Jeannah Danys Dinabongho Ibouanga ölümü ve annesine söylemleri üzerine Karabük’te uluslararası öğrencilere yönelik yabancı düşmanlığı olup olmadığının tespiti araştırmada durum olarak ele alınmaktadır.

Araştırmanın temel veri toplama aracı derinlemesine görüşmedir. Araştırmada Karabük’te yaşamlarını sürdürmekte olan kafe sahibi veya çalışanı, bakkal/market sahibi veya çalışanları, kırtasiye çalışanları veya sahipleri, restoran sahibi veya çalışanı gibi esnaflar ile görüşmeler yapılmıştır. Bu gruplar ile görüşme sağlanmasının nedeni, bu grubun uluslararası öğrenciler ile daha fazla iletişim halinde olmasıdır. Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşmeler Karabük’te bulunan esnaflar ile araştırmacı tarafından yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde ses kaydı alınmıştır. Katılımcılardan sesli (kayıtlı) görüşme izni alınmıştır. Görüşmeler, araştırmacı tarafından birebir ve yüz yüze gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sahası Karabük ili 100. Yıl mahallesi olarak sınırlandırılmıştır. 100. Yıl mahallesi ile sınırlandırılmasının nedeni, sınırlarında eğitim görmekte olan çok sayıda uluslararası öğrenci barındırması ve Afrika uyruklu Dina adlı uluslararası öğrencinin ölümünden önce Karabük’te kendisini renginden dolayı dışlandığını belirten söylemleridir.

Araştırmanın katılımcıları uluslararası öğrencilerin sık ilişki kurduğu kesim olan esnaflar arasından amaçlı örneklem tekniği ile seçilmiştir. Bu örneklemde iki anahtar kişi önemli rol oynamaktadır. Anahtar kişiler esnafların güven duymalarını sağlamış ve araştırmaya katılmalarına teşvik etmişlerdir. Katılımcıların araştırmaya katılma süreçlerinde, anahtar kişiler araştırmacıya karşı güveni pekiştirmiş ve sürecin güvenilirliğini arttırmışlardır.

Ağırlıklı bölgede bir İşletme Sahibi olan esnafla görüşme hedeflendiği için katılımcıların cinsiyetinden ziyade katılımcıların bölgede yabancı uyruklu öğrencilerle etkileşime girebilecek pozisyonda olmaları önemsenmiştir. Bu nedenle kadın katılımcı sayısı ve erkek katılımcı sayısı eşit olmamıştır. Elde edilen veriler cinsiyete göre karşılaştırma yapılmamıştır. Bir bütün olarak değerlendirilmiştir. Aynı zamanda araştırmaya katılımın gönüllüğe dayalı olması nedeniyle araştırmaya katılımcı bulmakta zorlanılmıştır. Bu da katılımcı cinsiyetlerinin dengesizliğiyle ilgili bir kısıt olarak karşımızda durmaktadır.

Sahada yaşanan zorluklardan biri; görüşmecileri bulmakta olan zorluk, bulunsa dahi görüşmecilerin tedirgin ve konuşmak istememesidir. İkinci zorluk ise; araştırmaya katılımcı bulunduktan sonra, katılımcıların başlarına bir şey geleceğine dair olan inançlarından dolayı yeteri kadar bilgi vermek ve konuşmak istememeleridir. Katılımcıya etik kurallardan bahsedilmiş ve öncesinde onam formu okutulmuş olmasına rağmen, kendilerinin ırkçılıkla suçlandıkları düşüncesine kapılmaları sebebiyle sinirlenmeleri ve araştırmacıya ters tepkiler vermeleri sorunu ile karşılaşmıştır. Bu sorun karşısında etik kurallar tekrardan hatırlatılarak sorun çözülmüştür. Bu çalışma, Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'ndan 27.10.2023 tarihinde, 280902 sayılı kararla etik onay alarak yürütülmüştür. Görüşmeler 01.11.2023 tarihinde başlayıp 05.12.2023 tarihinde sona ermiştir.

Tablo 1: Katılımcı Bilgi Tablosu

Katılımcı Kodu	Cinsiyeti	İş, Mesleği	Eğitim	Yaş	Görüşme Tarihi
K1	Erkek	Tekel Bayi Çalışanı	Lise	19	10.11.2023
K2	Kadın	Tekel Bayi Çalışanı	Lisans	23	10.11.2023
K3	Erkek	Lokanta Sahibi	Ön lisans	24	10.11.2023
K4	Erkek	Tekel Bayi Çalışanı	Üniversite öğrencisi	24	01.11.2023
K5	Erkek	Garson	Üniversite öğrencisi	20	05.12.2023
K6	Erkek	Bakkal Sahibi	Lisans	50	10.11.2023
K7	Erkek	Serbest Ticaret	İlköğretim	57	10.11.2023
K8	Erkek	Sağlık teknikeri	Yüksek lisans	43	10.11.2023
K9	Erkek	Şoför	Lise	52	10.11.2023
K10	Erkek	Şoför	Lise	40	10.11.2023
K11	Erkek	Dondurma Dükkânı Sahibi	Lise	22	10.11.2023
K12	Erkek	Esnaf	Lise	32	10.11.2023
K13	Erkek	İşletme Sahibi	Lisans	34	10.11.2023
K14	Erkek	Elektrik Ustası	Ön lisans	29	05.12.2023
K15	Erkek	Kaynakçı ustası	Lise	23	05.12.2023
K16	Erkek	Satış Danışmanı	Üniversite öğrencisi	20	05.12.2023
K17	Kadın	Garson	Üniversite öğrencisi	21	05.12.2023
K18	Erkek	Market sahibi	Üniversite öğrencisi	20	05.12.2023
K19	Erkek	Ticaret	Lise	18	05.12.2023
K20	Erkek	Elektrik Teknisyeni	Lise	16	05.12.2023
K21	Erkek	Kuafor	Lise	21	05.12.2023

Araştırma verileri toplandıktan sonra ses kayıtları incelenerek yazıya dökülmüştür. Yazıya dökülen veriler nitel veri analizi programı olan MAXQDA programı aracılığıyla analiz edilmiştir. İlk olarak MAXQDA programının sunduğu araçlarla veri dosyaları tek tek okunmuş ön kodlamalar yapılmıştır. MAXQDA'de yer alan memolar aracılığıyla belgelerle ilgili ön notlar alınmıştır. Bu doğrultuda ön kodlama sonrasında belgeler yeniden okunarak kodlamalar yapılmaya başlanmıştır. Bu süreçte kodlamalar tekrar tekrar kontrol edilmiştir. Teknolojinin sunduğu imkanlar nitel araştırmaların daha güvenilir bir biçimde yapılmasını mümkün kılmaktadır (Kuckartz & Rädiker, 2019; Woolf & Silver, 2018). MAXQDA kullanılışının nedeni veri kaybının yaşanmamasını sağlamaktır. Kodlamaların yapılmasında tümevarımsal analiz tekniği kullanılmıştır. Veri çözümleme stratejisi olarak tematik analiz yapılmıştır. Tematik analiz yapılmasının nedeni, esneklik ve kuramsal özgürlük tanınmasıdır. Tematik analiz aşamaları olarak, (1) veriye aşına olundu, (2) ilk kodlar oluşturuldu, (3) temalar arandı, (4) temalar gözden geçirildi, (5) temalar tanımlandı ve isimlendirildi, (6) son olarak rapor hazırlandı (Clarke & Braun, 2017).

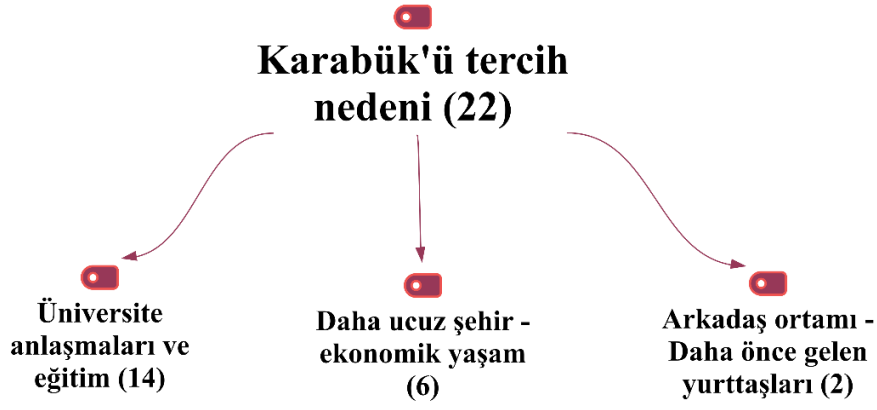
Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanması için (i) veriler içinde tutarsız delillerin aranması, (ii) katılımcıların belirlenmesinde azami çeşitliliğe gidilmesi, (iii) tüm katılımcılardan toplanan verilerin kendi içinde tutarlılığına bakılması, (iv) katılımcı doğrulaması, (v) araştırmacının konumu ve yansıtıcılık ile (vi) kodlamaların uzman incelemesinden geçmesi stratejilerine başvurulmuştur (Merriam, 2023).

5. Bulgular / Results

Çalışma kapsamında Karabük'teki yerel halkın uluslararası öğrencilere dair yaklaşım ve düşünceleri analiz edilmiştir. Bulgular, araştırmanın alt problemlerine göre sunulmuştur. Bulgular Karabük Halkına Göre Uluslararası Öğrencilerin Karabük'ü tercih etme nedenleri, ortak yaşam ve yabancı düşmanlığı olarak sunulmuştur.

5.1. Karabük Halkına Göre Uluslararası Öğrencilerin Karabük'ü Tercih Etme Nedenleri

Uluslararası öğrencilerin şehri tercih etmelerinde yaşam maliyeti, eğitim kalitesi, güvenlik ve sosyal çevre gibi faktörler önemli rol oynamaktadır (Altbach & Knight, 2007). Bu bölümde, Karabük yerel halkına göre uluslararası öğrencilerin Karabük'ü tercih etme nedenleri incelenmiştir. Yapılan bu araştırmada da yerel halka göre uluslararası öğrencilerin Karabük'ü tercih nedenleri; daha önceden Karabük'e gelmiş olanların yönlendirmesiyle veya arkadaşlarının Karabük'te olmaları nedeniyle şehri tercih etmeleri, Karabük'ün ekonomik anlamda daha ucuz olması ve Karabük üniversitesinin yapmış olduğu anlaşmalardan veya Üniversite eğitiminin kaliteli olması olduğu görülmüştür.



Şekil 1. Karabük halkına göre uluslararası öğrencilerin Karabük'ü tercih etme nedenlerini gösterir kod modeli

Arkadaş ortamı

Yerel halka göre Karabük'ü tercih etme nedenlerinden birinin başlıca arkadaş ortamı olduğu görülmektedir. İlk gelen öğrencilerin yönlendirmeleriyle veya arkadaşlarının yanında olmak amacı ile şehri tercih ettikleri belirtmektedirler. Katılımcılar şu şekilde ifade etmektedir:

“Daha önce ilk buraya gelenlerin yönlendirmesi sonucu olabilir.” (K6; Erkek, 50, Bakkal Sahibi)

“Geçmiş zamanlardan beri arkadaşları ile ortak bir yerde bulunmak için tercih ediyorlar diye biliyorum.” (K3; Erkek, 24, Lokanta Sahibi)

Daha ucuz şehir-ekonomik yaşam

Şehrin ekonomik olarak daha ucuz yaşam koşullarına sahip oluşu yerel halka göre uluslararası öğrencilerin tercih etmelerinde önemli bir nedendir. Şehrin küçük oluşu ve bu nedenle ekonomik anlamda yaşam masraflarının daha az olması şehri daha cazip kılmaktadır. Katılımcılar şu şekilde ifade etmektedir:

“Bütçelerine daha uygun olduğundan olabilir.” (K20; Erkek, 16, Elektrik Teknisyeni)

“Belki ufak şehir avantajları daha çok diye. Daha büyük şehir olsa masrafları daha çok olur ama Karabük ufak bir yer masrafları çok olacağını düşünmüyorum.” (K9; Erkek, 52, Şoför)

Üniversite anlaşmaları ve eğitim

Karabük Üniversitesi'nin çeşitli ülkelerle olan anlaşması veya Rektörlüğün yaptığı anlaşmalar uluslararası öğrencilerin şehri tercih etmesinde etkili olmuştur. Karabük Üniversitesindeki eğitimin kendi ülkelerinden daha iyi bir eğitim olduğuna dair algı şehri tercih etme nedenleri arasındadır. Katılımcılar şu şekilde ifade etmektedir:

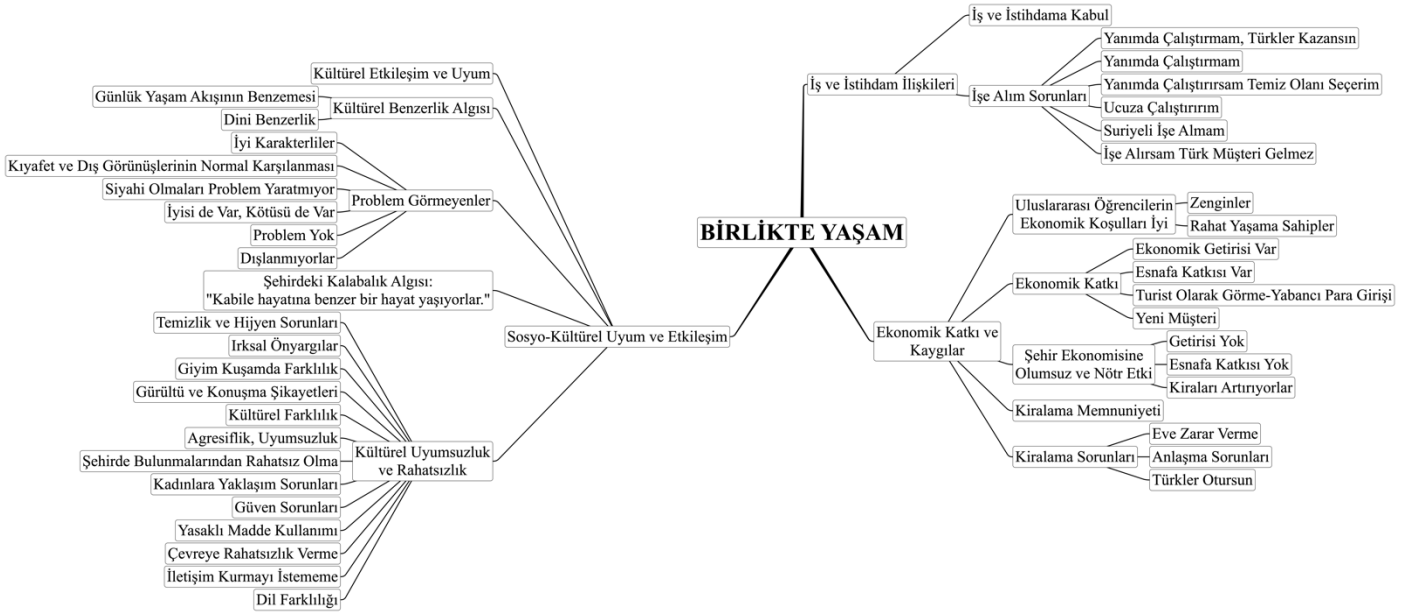
“Eski Rektör, onların yaşadıkları ülke ile bağlantısı olduğunu düşünüyorum.” (K10; Erkek, 40, Şoför)

“Eğitim düzeyi bizde daha iyidir onlara göre belki. Onlar az gelişmiş, ilkel olduğu için.” (K4; Erkek, 24, Tekel Bayi Çalışanı)

5.2. Birlikte Yaşam

Bu bölümde uluslararası öğrenciler ile yerel halkın etkileşimleri ve yerel halkın ortak yaşam deneyimleri ele alınmaktadır. Buna göre aşağıdaki model yapılan görüşmelerden elde edilen bulguları kapsamaktadır. Katılımcıların görüşleri üç ana kategori altında değerlendirilmiştir. Bunlar İş ve İstihdam İlişkileri, Ekonomik Katkı ve Kaygılar ile son olarak Sosyo kültürel Uyum ve Etkileşimdir.

Şekil 2. Karabük Halkının Uluslararası öğrencilerle birlikte yaşam deneyimlerini gösterir kod modeli



İş ve istihdam ilişkilerinde yabancı çalışanların durumu konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı işverenler işe alım süreçlerinde Türk çalışanın çalıştırma maliyeti fazla olacağı yabancıya ise maliyetinin daha düşük olacağı algısından dolayı yabancı çalışanları bir alternatif olarak görebilmektedirler (Baş, 2020). Katılımcılardan bazıları ise yabancı uyruklu öğrencinin yabancı müşteriye dükkana getireceği için yanında çalıştıracağını ifade etmektedir. Diğer bir katılımcı Türkçe’yi bilmesi şartıyla çalıştıracağını ifade etmektedir. Bazı işverenler ise Türk vatandaşı istihdam etmeyi tercih etmektedir. Bunun sebepleri arasında Türk vatandaşının ekonomik olarak faydalanması, müşteriye daha iyi hizmet verebileceği düşünceleri yer almaktadır. Katılımcıların yanında çalıştırmama nedenlerinden bir diğeri Türk müşterisini kaybetme korkusudur. Bazı katılımcılar Suriyeli çalışanları “pis” ve “tembel” bulurken Özbek ve Türkmen çalışanları “çalışkan” olarak değerlendirmektedirler. Katılımcılar şu şekilde ifade etmektedir:

“Şuan düşünüyorum olabilir. Artısı da var eksisi de var yanında çalıştırmanın. Çünkü burada bulunan öğrencinin %60 1 %70 i yabancı öğrenci. Artı olarak yabancı öğrenci yabancı öğrenciyi çeker.” (K6;Erkek, 50, Bakkal Sahibi)

“Türkçesi iyi olan birini çalıştırırım. Benim için Türk vatandaşından farklı değiller.” (K2; Kadın, 23, Tekel Bayi Çalışanı)

“Önceliğim Türk olur. Türk olmazsa yabancı olup olmaması önemli değil. Türk olmasının sebebi de ekonomik anlamda o faydalansın diye düşünürüm.” (K11; Erkek, 22, Dondurma Dükkanı Sahibi)

“Bir Türk insanında yemeği, sigortası vb. masraflar var. Onların hiçbir masrafı yok. Örneğin bir Türk insanını 10 birime çalıştırıyorsam onları 4 birime çalıştırabilirim. Hem de daha fazla randıman alırsın. Türk insanı keyifçidir. Çalışırız ama çay molası yemek molası vs. veririz. Onlar da öyle bir şey yok o yüzden çalıştırırım.” (K14; Erkek, 29, Elektrik Ustası)

“Çalıştırırım. Ama Suriyeliyi çalıştırmam çok pis ve tembel olduğu için. Özbekler, Türkmenler çok çalışkanlar.” (K13; Erkek, 34, İşletme Sahibi)

“Çalıştırabilirim ama çok titiz davranırım öyle herkesi çalıştırmam. Temizlik olarak, kendine bakan temiz sonuçta bizim yaptığımız iş bunu gerektiriyor. İnsanlara hizmet etmek kolay değil bundan dolayı.” (K12; Erkek, 32, Esnaf)

Ekonomik katkı ve kaygılar bölümünün de ise katılımcılar uluslararası öğrencilerin ekonomik katkılarının olduğunu ancak olumsuz yanlarının da olduğunu ifade etmektedirler. Yapılan başka bir çalışmada Ülkenin ve şehrin ekonomisinin gelişmesinde katkılarının olduğu dile getirilmektedir (Durmuş & Göl, 2022). Katılımcılara göre uluslararası öğrencilerin Karabük’te yaşam tarzı ve ekonomik durumları rahat ve lüktür. Uluslararası öğrencilerin döviz ile Ülkeye geldiklerinden dolayı katılımcılar kendilerine göre daha iyi yaşam sürdüklerini ifade etmektedirler. Bu durum bazı katılımcılar için olumsuz görünmekte çünkü şehirdeki kira fiyatlarının uluslararası öğrenciler yüzünden yükseldiğini düşünmektedirler. Buna karşın bazı katılımcılar için bu durum olumlu görülmektedir. Uluslararası öğrencilerin şehirde bulunmaları sayesinde ekonominin daha canlı olduğunu ve satışların daha fazla olduğunu dile getirmektedirler. Katılımcılar uluslararası öğrencilere ev kiralama konusunda çelişkili görüşleri mevcuttur. Bazı katılımcılar ev kiralayacaklarını çünkü daha fazla gelir elde edeceğini düşünürken, bazı katılımcılar ise evlerine zarar vereceğini, iletişim problemleri yaşayacağını ve evlerde kalabalık yaşamalarından dolayı kiralamayacaklarını belirtmişlerdir. Diğer katılımcılar ise evleri kiraya verebileceklerini çünkü Türk vatandaşından bir farkı olmadığını düşünmekte iken farklı bir katılımcı evini kiraya vermeyeceğini Türk vatandaşına kiraya vereceğini belirtmektedir.

“Onlar mı dışarıdan geliyor biz mi sorarsak sanki biz dışarıdan geliyoruz. Çok rahatlar, çok lüks yaşıyorlar. Dolar kuru üzerinden para geldiği için bizden daha rahat bir yaşam sürüyorlar.” (K14; Erkek, 29, Elektrik Ustası)

“Minibüsteki 10 yolcunun 9 u yabancı uyruklu oluyor. Bu şu demek dolmuştan taksisine diğer küçük esnaftan orta ölçekli işletmelere kadar hepsini %51 ekonomik akışkanlığını yabancı uyruklu öğrenciler sağlıyor. Çok değerliler.” (K8; Erkek, 43 , Sağlık Teknikeri)

“Ben şahsen vermek istemem. Biraz daha ucuza Türk’e vermeyi tercih ederim. Çok fazla yabancı ilişkileri olduğunu gördüm ondan dolayı pek hoşnut kalacağım bir durum değil bundan dolayı vermem. Evime daha iyi bakamayacağını düşünüyorum.” (K18; Erkek, 20, Market Sahibi)

“Ben bir yabancıya vermek istemem şahsen. Üç kuruş eksik olsun ama en azından evime düzgün bakabilsin. Çünkü sonuçta bir anlaşılabilmem lazım, bir görebilmem lazım, derdimi anlatabilmem lazım ya da onun derdine yardımcı olabilmem lazım. Çünkü hem anlaşılamayacağım hem bize ters insanlar o yüzden çok da vermek istemem şahsen.” (K3; Erkek, 24, Lokanta Sahibi)

“Çok kötü. Öğrenciler olmadığı zaman kiralar ucuz. Öğrenciler olduğu zaman kiralar pahalı. Mesela yazın kiralar 2 birim ise öğrenciler geldiğinde kiralar 5 birim oluyor. Karabük’ün insanı öğrenciye acımıyor.” (K15; Erkek, 23, Kaynakçı Ustası)

“Bizim insanımızdan daha iyi. Karabük gibi bir yerde genelde yaşlı kesim olduğu için çok para harcanmaz. Genç öğrenciler sonuçta harçlıkları döviz olarak geldiği için daha çok para harcamaya meyilli insanlar. O yüzden ekonomi biraz daha canlı oluyor.” (K12; Erkek, 32, Esnaf)

“Tabii ki bir turist gözüyle bakmamak lazım onlara bence. Buraya eğitim için geleceklerse sadece eğitimlerini almasını isteriz. Ama bu işi ticarete dökmelerini istemeyiz. Çok fazla getirisi olduğunu düşünmüyorum.” (K10; Erkek, 40, Şoför)

Sosyo Kültürel Uyum ve Etkileşim ile ilgili olarak bazı katılımcılar, uluslararası öğrencilerin Karabük’teki varlığına ve yaşam tarzlarına olumlu bir yaklaşım sergilemektedirler. Bazı katılımcılar uluslararası öğrencilerin kültürel olarak kendilerinden farklı olmadığını belirtmekte ve bu öğrencilerin kültürel çeşitliliği zenginleştirdiğini, kendilerine karşı uyumlu ve saygılı bir şekilde yaşadıklarını belirtmektedirler. Bazı katılımcılar öğrencilerle dini benzerlik olduğunu vurgulamaktadır. Bunlarla birlikte kültürel farklılıklar da olduğunu kabul etmektedirler. Bu bağlamda öğrencilerin kendi kültürlerini yaşama özgürlüğüne sahip olduklarını da vurgulamaktadırlar. Uluslararası öğrencilerin sosyoekonomik durumları ile ilgili katılımcılar bazı öğrencilerin durumunun iyi bazılarının ise kötü olduğunu ifade etmektedirler. Sosyoekonomik ve gündelik hayat tarzı açısından kendilerinden farklı olmadıklarını da dile getirmektedirler. Bazı katılımcılar dil engeli nedeniyle iletişim kuramadıklarını ancak çoğu uluslararası öğrencini güvenilir ve sevecen olduklarını belirtmektedirler. Bazı katılımcılar ise şehirde fazla bulunmalarını “ kabile hayatına benzer” olarak tanımlamaktadırlar. Bu bağlamda şehirde sayılarının fazla olması ve topluluk oluşturmaları bazı katılımcılar için sorun oluşturmaktadır. Özellikle pandemi döneminde şehirdeki sayılarının fazla olmasından dolayı kednilerini yabancı gibi hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bazı katılımcılar ise belirli bir sayıya kadar normal karşıladıklarını belirtmektedirler.

“Aynı dolmuşu biniyoruz dolmuşta benden farklı davranmıyorlar. Burada pide yiyoruz benden farklı davranmıyorlar. Çok uçuk farklılıklarımız olduğunu düşünmüyorum. Kıyafet olsun yaşam olsun yemek çeşitleri olsun hiçbir şekilde bizden ayrıştıklarını ya da buranın yerlisine itici gelecek hiçbir davranışları olduğunu düşünmüyorum.” (K8; Erkek, 43, Sağlık Teknikeri)

“Benim için bir sıkıntı yok. Çok bir problem değil sonuçta bir dünya üzerinde yaşıyoruz herkes istediği yerde yaşayabilir herkes özgür. Kendi dükkanımda kafelerde aynı ortama geliyoruz. Hatta birçoğuyla arkadaş gibiyim. Ve hepsini de seviyorum. %99’u karakterli insanlar diyebilirim.” (K12; Erkek, 32, Esnaf)

“Belli bir sayıya kadar olmaları normal. Yazın, pandemi de mesela onlar kendi ülkelerine gidemedikleri için kendimi buraya yabancı gibi, Afrika’da gibi hissediyordum.” (K13; Erkek, 34, İşletme Sahibi)

“Siyahi arkadaşları çok seviyorum. Çok da komşum var. Farklılık oluyor bence.” (K2; Kadın, 23, Tekel Bayi Çalışanı)

“Onların yaşantısı ile bizim yaşantımız çok da farklı değil sonuç olarak. Onlarda insan bizde insanız. Onlarda buraya uyum sağlamaya çalışıyorlar.” (K6; Erkek, 50, Bakkal Sahibi)

Katılımcılar **Kültürel Uyumsuzluk** ile ilgili ise uluslararası öğrencilerin yeme-içme alışkanlıkları, giyim ve konuşma tarzı, kişisel ve temizliği gibi konularda kendilerinden farklı olduklarını ve bu durumdan rahatsız olduklarını ifade etmektedirler. Katılımcılar, uluslararası öğrencilerin evlerde kalabalık yaşamaları, evlerinin pis olması, yerde yemek yemeleri gibi konuları da rahatsız edici bulmaktadırlar. Bu nedenlerle öğrencilerle aralarında hiç bir benzerlik olmadığını düşünmektedirler. Uluslararası öğrencilerin kendi kültürlerine zarar vereceği düşüncesi de bulunmaktadır. Ayrıca katılımcılar tarafından uluslararası öğrencilerin kadınlara bakışları rahatsız edici görülmektedir. Katılımcılar uluslararası öğrencilerle yaşam biçimi ve değerler gibi konularda büyük ayrışmalar olduğunu belirtmektedirler. Uluslararası öğrencileri “pis”, “iyi insan değil” gibi sıfatlarla açıklamaktadırlar. Ayrıca bazı katılımcılar yalnızca yabancı olduklarından dolayı istemediklerini belirtmektedirler. Ayrıca katılımcılar bazı öğrencilerin ten renklerinden dolayı onlardan korktuklarını ifade etmektedirler. Öğrencilerin giydiği kıyafetleri rahatsız edici ve korkutucu bulan katılımcılarda bulunmaktadır. Bazı katılımcılar uluslararası öğrencilerin yasaklı madde kullandıklarını ve kendilerine saldırdıklarını ifade etmektedirler. Genel olarak bazı katılımcılar olumlu görüşler sunsalar da çoğu olumsuz görüşler dile getirmektedirler.

“Ev yaşamları çok farklı. Kalabalık yaşıyorlar. Kaldığım evde karşımda kalan kızların evini gördüm masanın altı boydan boya çöptü. Pis olduklarını biliyorum.” (K4; Erkek, 24, Tekel Bayi Çalışanı)

“Dikkat çekiyorlar. Sanki bomba atacakmış gibi hissettiriyor. Bazıları çok ince giyiniyor. Özellikle bayanların bazıları çok dar vücut hatları belirgin bir şekilde bu da bazı insanları rahatsız edebiliyor.” (K14; Erkek, 29, Elektrik Ustası)

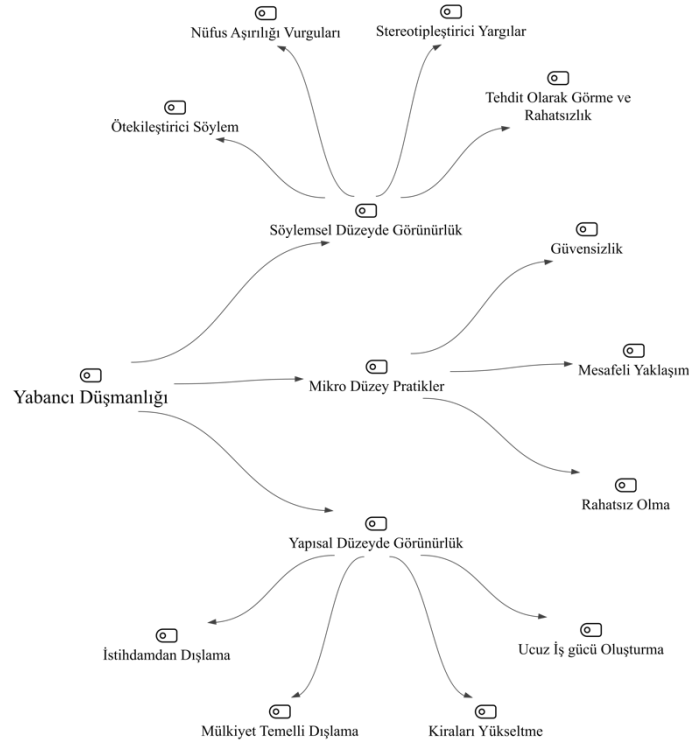
“Çok farklılar. Okuduklarımızdan gördüklerimizden falan ufacık kız çocuklarını bile belki onlar eş adayı olarak görebiliyorlar. Bu bize çok ters bence. Tamam belki aynı dine mensubuz ama bence onların yaşadıkları Müslümanlık, Müslümanlık değil ki bana karşı çok tersler yani.” (K3; Erkek, 24, Lokanta Sahibi)

“Hiçbir sorun yok bence. Anlaşamıyoruz, dilimizi bilmiyorlar ondan dolayı problem olacağını düşünmüyorum. Anlaşırsak mutlaka bir tartışma çıkar.” (K15; Erkek, 23, Kaynakçı Ustası)

5.3. Yabancı Düşmanlığı

Bu ana başlıkta Karabük ilinde yaşayan uluslararası öğrencilere yönelik yabancı düşmanlığı Söylemsel Düzeyde Görünürlük, Mikro Düzey Pratikler ve Yapısal Düzeyde Görünürlük başlıkları altında incelenmektedir. Bu çerçevede, yabancı düşmanlığının görünürlük biçimleri ele alınacaktır.

Şekil 3. Karabük Halkının Uluslararası öğrencilere yönelik yabancı düşmanlığı yaklaşımlarını gösterir kod modeli



Yabancı düşmanlığının görünürlük biçimi olan **Mikro Düzey Pratikler** başlığında katılımcıların ifadeleri Güvensizlik, Mesafeli Yaklaşım ve Rahatsız olma şeklinde analiz edilmiştir. Katılımcılar uluslararası öğrencilerin Karabük'te bulunmalarından rahatsız olduklarını, onlarla iyi geçinemediklerini ve sevmediklerini ifade etmektedirler. Katılımcılar uluslararası öğrencilerin Türk kızlarına sözlü ve bakişli tacizleri, rahatsız edici hareketleri, güvensiz davranışları ve kendilerini dolandırmaya çalışmalarından şikayetçi olduklarını dile getirmektedirler. Ayrıca uluslararası öğrencilerin Müslümanlık anlayışları ile kendi Müslümanlık anlayışlarının farklı olduğunu, üniversite gibi alanlarda rahatsız edici davranışlarda bulunduklarından dolayı eleştirmektedirler.

“İleride çocuğum çocuğum olduğunda bunlarla aynı yerde yaşamalarını istemem. Birkaç ay önce bir arbede yaşamıştık. Dükkanımızın tabelasına oturmuşlardı. Gelen geçen kızlara bakıyorlardı. Beni ilgilendirmez belki ama Allah'ın Suriyelisi bir Türk kızına bakıyordu. Biz de çıktık uyardık seslerini yükseltince bizde kavga ettik hatta bizden şikayetçi olmuşlardı. Polise durumu izah ettik. Ancak Türk olduğumuz için bir artışı olmadı hatta tam tersine bizden özür dilememizi istediler. Ben hepsini problem olarak görüyorum açıkçası.” (K3; Erkek, 24, Lokanta Sahibi)

“Benim açımdan çok fazla sıkıntı olmuyor ama kadınlar için sıkıntı oluşturabileceğini düşünüyorum. Çünkü şu an bulunduğumuz ortamda bile kendilerini güvensiz hissediyorlar. Yabancı uyruklu olduğunda da biraz daha sıkıntı çekeceklerini düşünüyorum.” (K18; Erkek, 20, Market Sahibi)

“Bazı esnaf arkadaşlardan sıkıntı çekenler oldu ama o tabi hepsinde öyle değil mesela. Esnaf arkadaşlara para vermeme durumu olmuş birkaç sefer öyle yani başka bir şey yok. Hiç benim için sıkıntı olmadı yani.” (K7; Erkek, 57, Serbest Ticaret)

“Çok iyileri de var ama kötülerini de var. Ben karşılaştığım kadarıyla bir tartışma yaşamamıştım. Bakışları ve laf atma konusunda bir o yönden sevmiyorum huylarını. Sözlü ve bakişli taciz. Aynı bu durumu birkaç arkadaşımda yaşamıştı.” (K2; Kadın, 23, Tekel Bayi Çalışanı)

Yabancı düşmanlığının görünürlük biçimlerinden diğeri, **Söylemsel Düzeyde Görünürlük** başlığı altında katılımcıların söylemlerinde Ötekileştirici Söylem, Stereotipleştirici Yargılar, Nüfus Aşırılığı Vurguları, Tehdit Olarak Görme ve Rahatsızlık vardır. Katılımcılara göre uluslararası öğrencilerin giyim tarzları, konuşma biçimleri ve temizlik alışkanlıklarından rahatsız olduklarını ifade etmektedirler. Uluslararası öğrencilerin sayılarının fazla olması, topluluk halinde hareket etmeleri, yüksek sesle konuşmaları ve gürültülü olmaları, kendilerine saldırgan davranışları olması, dolandırıcılık yapmaya çalışmaları gibi nedenlerden dolayı sorunlar olduğunu belirtmektedirler. Feyza Şule Güngör (2017) yaptığı çalışmasında yabancı düşmanlığının bir sebebinin yabancıların kendi kültürüne zarar vereceği düşüncesi

olduğundan bahsetmektedir. Katılımcılar da benzer şekilde uluslararası öğrencilerin Türk kültürüne uyum sağlayamadıklarını ve hatta kültüre zarar vereceğini düşünmektedirler.

“Görmezden geliyorum genelde çünkü hoşnut olmuyorum biraz daha ırkçı olduğum için. Çok fazla olduğundan dolayı göze çok fazla batmaya başladılar. Bundan dolayı biraz daha ön yargı var.” (K18; Erkek, 20, Market Sahibi)

“Rahatsız oluyorum. Hoşlanmıyorum. Kokularından bile hoşlanmıyorum. Onların bulunduğu ortamda olmak istemiyorum. Mesela bir markete girdiğimde onların olduğunu görünce girmek istemiyorum. Ülkemde onları görmek istemiyorum. Çünkü bu ülke bizim Türk vatandaşlarının. Her şey bizim hakkımız onların hiçbir hakkı yok burada.” (K3; Erkek, 24, Lokanta Sahibi)

“Çok bağıyorlar. Şehir hayatına göre çok bağıyorlar. Benim en büyük sorunum bu. Geceleri binada çok ses çıkarıyorlar.” (K4; Erkek, 24, Tekel Bayi Çalışanı)

“Kültürümüz farklı bir kere yani onlar bir kere yerde yemek yiyorlar biz masada yemek yiyoruz bu bile önemli bir şey. Ben bir aileye misafir oldum öğrenci evine de değil. Geldi halının üstüne yemeği ekmeği koydu. Eee biz biraz önce orada geziniyorduk. Ama öyle bir sıkıntı var yani. Kültür farkı var arada sadece.” (K6; Erkek, 50, Bakkal Sahibi)

“Onlardan çok varsa girmem de sıkıntı yok normalde. Çok varsa girmem çünkü onlar orayı sahiplenmiş gibi hissedirim.” (K16; Erkek, 20, Satış Danışmanı)

Yabancı düşmanlığının son görünürlük biçimi olan **Yapısal Düzeyde Görünürlük** bölümünde katılımcılar Türk vatandaşlarını iş yerlerinde çalıştırmayı ve onlara para kazandırmayı planladıklarını belirtmektedirler. Uluslararası öğrenci çalışanları tembel, pis ve güvenilmez olarak gördüklerinden dolayı çalıştırmayı tercih etmemektedirler. Bazı katılımcılar ise uluslararası öğrencileri daha düşük ücretlere çalıştıracığından dolayı tercih etmektedirler. Katılımcılardan bazıları uluslararası öğrencilere evleri kırıp döktüklerinden, pis olduklarından ve kalabalık yaşadıklarından dolayı evlerini kiraya vermeyeceklerini belirtmektedirler. Bazı katılımcılar ise uluslararası öğrencilerden daha fazla kira alacaklarından dolayı öğrencilere evlerini kiraya vermek istediklerini belirtmektedirler.

“Ben şahsen vermek istemem. Biraz daha ucuza Türk’e vermeyi tercih ederim. Çok fazla yabancı ilişkileri olduğunu gördüm ondan dolayı pek hoşnut kalacağım bir durum değil bundan dolayı vermem. Evime daha iyi bakamayacağını düşünüyorum.” (K18; Erkek, 20, Market Sahibi)

“Bir Türk insanında yemeği, sigortası vb. masraflar var. Onların hiçbir masrafı yok. Örneğin bir Türk insanımı 10 birime çalıştırıyorsam onları 4 birime çalıştırabilirim. Hem de daha fazla randıman alırsın. Türk insanı keyifçidir. Çalışırız ama çay molası yemek molası vs. veririz. Onlar da öyle bir şey yok o yüzden çalıştırırım.” (K14; Erkek, 29, Elektrik Ustası)

“Çalıştırmam. İmkânı yok öyle bir şeyin. Güvenmem her şeyden önce, bir de benim kardeşim Türk halkı para yesin. Türkün para kazanmasını isterim ben. Müşteriye daha iyi hitap edebileceğini düşünürüm benim yanımda. Daha iyi güler yüz göstereceğini düşünürüm. Yabancıyı dükkânıma almak istemem şahsen.” (K3; Erkek, 24, Lokanta Sahibi)

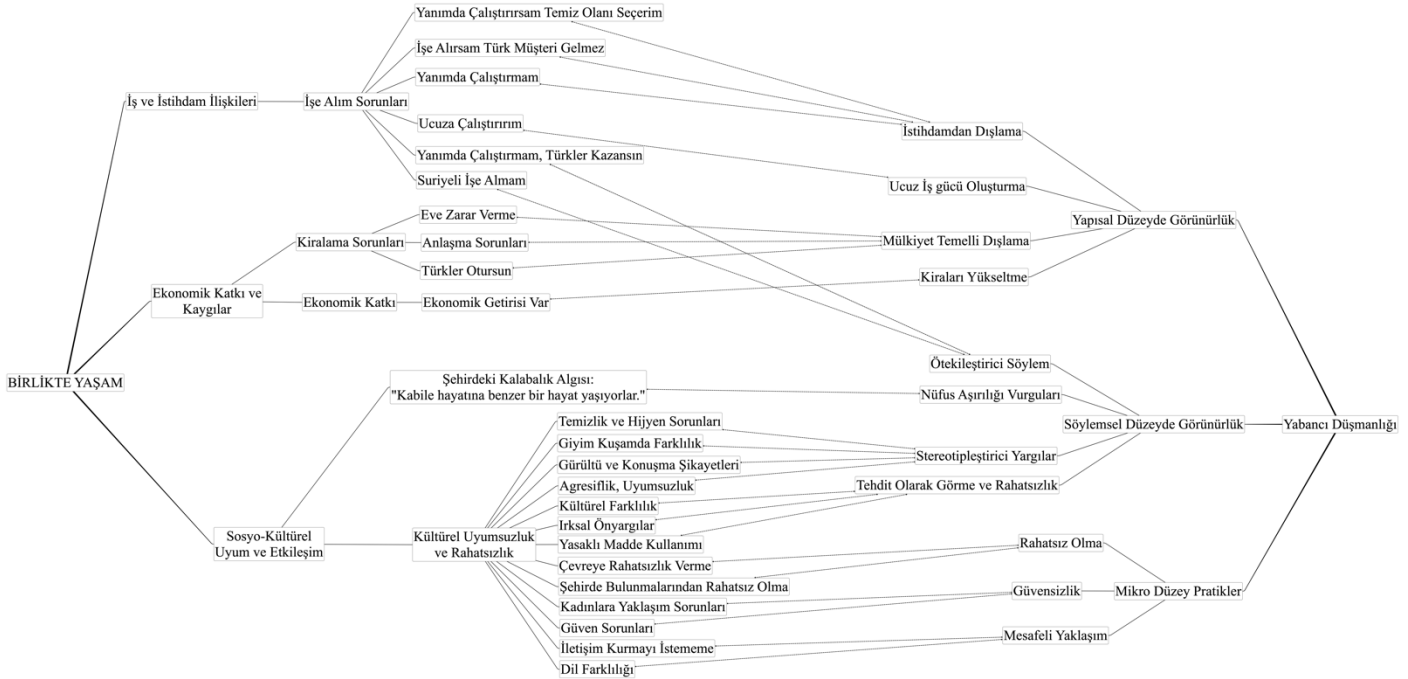
“Çok kötü. Öğrenciler olmadığı zaman kiralar ucuz. Öğrenciler olduğu zaman kiralar pahalı. Mesela yazın kiralar 2 birim ise öğrenciler geldiğinde kiralar 5 birim oluyor. Karabük’ün insanı öğrenciye acımıyor.” (K15; Erkek, 23, Kaynakçı Ustası)

34

6. Sonuç ve Öneriler / Conclusion and Recommendations

Uluslararası öğrenciler biz ve onlar ayrımının dışında muğlak bir yere konumlanmakta (Bauman, 2016) ve bu durumdan kaynaklı olarak uluslararası öğrenciler bir bilinmezliği temsil eder ve dışlanmaya maruz kalırlar. Ötekine karşı duyulan ön yargı veya ötekini tehdit olarak görme durumundan kaynaklı olarak yabancı düşmanlığı görülmektedir (Güngör, 2017). Ancak yabancı düşmanlığının ortaya çıkışında ekonomik koşullar ve politikaların etkisinin yanı sıra ana neden bireyin düşünsel alanı ve arka planda yatan öğelerdir (Düğer, 2020).

Şekil 4. Katılımcıların yabancı düşmanlığı ile birlikte yaşam deneyimleri arasındaki ilişkiyi gösterir kod modeli



Model de yer alan “İş ve İstihdam İlişkileri” başlığında katılımcılardan toplanan veriler uluslararası öğrencilerin istihdam edilmelerinde farklı dışlanma pratiklerini belirtmektedir. İşe alım sorunları başlığı altında yer alan “İşe alırsam Türk Müşteri gelmez” ifadesi sadece bireysel tercihlere değil toplumsal kabulün sınırlarına da dikkat çekmektedir. Uluslararası öğrencilerin katılımcılar tarafından ucuz iş gücü olarak görülmeleri, yabancıların emeğinin değersizleştirilerek düzenli bir şekilde sömürüldüğünü söylemek mümkündür. Bu kodlar Yabancı düşmanlığının görünürlük biçimlerinden olan yapısal düzeyde görünürlüğe dönüşmektedir. Bu bağlamda uluslararası öğrencilerin yalnızca ekonomik olarak değil aynı zamanda sosyal olarak marjinalleştirildiği de söylenebilmektedir.

Şekil4 kod modeline göre Ekonomik katkı ve kaygılar başlığı altındaki kodlar uluslararası öğrencilerin ekonomik olarak hayata dahil oluşlarıyla ilgili hem olumlu hem de olumsuz yaklaşımlarla birlikte değerlendirildiğini görmekteyiz. Katılımcılardan bazıları uluslararası öğrencilerin ekonomik katkısını kabul ederken, bazıları da ekonomik kaynakların paylaşımındaki endişelerini dile getirmişlerdir. Özellikle “kiralari yükseltme” ve “anlaşma sorunları” gibi kodlar mülkiyet temelli dışlamanın göstergesi haline gelmektedir. Ekonomik kaynakların paylaşımına dair kaygılar “mülkiyet temelli dışlama” ve “kiralari yükseltme” gibi kodlar yapısal düzeyde görünürlük kazanmaktadır.

Bu modele göre Sosyo- Kültürel ve Etkileşim temasının altında yer alan Kültürel Uyumsuzluk ve Rahatsızlık alt başlığı doğrudan yabancı düşmanlığı ile ilişkilidir. Kültürel uyumsuzluk ve rahatsız başlığı altında yer alan uluslararası öğrencilerin temizlik anlayışı, giyimdeki farklılıklar, gürültülü olma, agresif olmaları gibi unsurlar katılımcılar tarafından önyargılarla beslenerek Stereotipleştirici Yargılara dönüşebilmektedir. ‘Şehirdeki kalabalık algısı’ veya ‘kabile hayatı yaşıyorlar’ gibi uluslararası öğrencilerin geneline atfedilen söylemler uluslararası öğrencilerin homojen bir grup olarak katılımcılar tarafından olumsuz algılandığını ve tanımlandığını göstermektedir. Güvensizlik ve mesafeli yaklaşım ve rahatsız olma gibi mikro düzey pratikler uluslararası öğrencilerle katılımcılar arasındaki kültürel farklılıkların mesafeyi arttırıcı bir işlev gördüğünü söyleyebilmek mümkündür. Bu bağlamda yabancı düşmanlığı söylemsel düzeyde görünürlük kazanarak gündelik ilişkilerde yeniden üretildiğini göstermektedir.

Ötekine karşı eksik veya hatalı bilgiden dolayı yabancı düşmanlığı görülmektedir. Araştırmanın ışığında bazı katılımcıların uluslararası öğrencileri mülteci olarak adlandırdığı ve bundan dolayı şehirde istemediğini ülkelerinde veya şehirlerindeki her şeye kendilerinin sahip olduğunu ‘her şey bizim hakkımız onların hiçbir hakkı yok’ ifadesi ile dile getirmektedir.

Yabancı düşmanlığının artışıyla ekonomik rekabet ve uluslararası öğrencilerin maddi durumlarının kendilerinden daha iyi olduğunu ifade etmektedirler. Katılımcılar uluslararası öğrencilerin kendilerinden daha iyi yaşadığını, daha kaliteli giyindiklerini, lüks bir yaşama sahip olduğunu belirtmektedirler. Bir katılımcı ‘çok rahatlar; sanki biz dışarıdan geliyoruz, çok lüks yaşıyorlar’ ifadesi ile açıklamaktadır. Ancak bunun tam tersi görüşe sahip olan katılımcılar uluslararası öğrencilerinde aynı yerel halk gibi koşullara sahip olduğunu, bazılarının maddi durumunun iyi bazılarının ise kötü olduğunu belirtmektedirler.

Yabancı düşmanlığının tanımlarına bakıldığında yabancının zarar vereceği ve güvenilmemesi gereken bir topluluk olduğu anlamını çıkarmak mümkündür (Van Der Veer vd., 2013). Katılımcıların bazıları yabancıların güvenilmez olduğu, dolandırıcılık yaptıklarını, yasaklı madde kullanımı olduklarını ve bunlardan dolayı uluslararası öğrencilere dikkat edilmesi gerektiğini dile getirmektedir. Bir katılımcı uluslararası öğrencilerin ülkede bulunmasının kadınlara daha güvensiz bir ortam sağlayacağını ifade etmektedir.

Yakusho ırkçılık ve yabancı düşmanlığını önyargının etkileşimli ve birbirini destekleyen türleri olarak ifade etmektedir (Yakushko, 2009). Goffman benzer bir şekilde ırka yönelik bir damgalamadan bahsetmektedir. Aslında yabancının gerçek görünüşüyle veya karakteriyle ilgilenmeden direkt ırka yönelik bir damgalama yapmaktadırlar. Katılımcıların bazıları yerel halkın daha medeni olduğunu, ortamlarından bulunmalarından rahatsız olduğunu, çocukları ile aynı yerde yaşamalarını istemediklerini belirtmişlerdir. Irksal ön yargılarından dolayı aynı ortamlarda bulunmak rahatsız ediyor ve katılımcı ifadeyi kullanmaktadır; 'biz daha insanız onlara göre' "Geçmiş zamanlardan beri arkadaşları ile ortak bir yerde bulunmak için tercih ediyorlar diye biliyorum." (K3; Erkek, 24, Lokanta Sahibi)

Ancak daha önce de dile getirdiğimiz gibi uluslararası öğrenciler hakkında bilgi sahibi olan, onlarla arkadaşlık kuran katılımcılar uluslararası öğrenciler hakkında olumlu düşünce ve algılara sahiptir. Katılımcı uluslararası öğrenciler ile arkadaşlık kurduğunu komşularının olduğunu ve iyi karakterlere sahip olduğunu belirtmektedir.

Bauman'a (2016) göre yabancı muğlak bir konumda durur. Ve bundan dolayı uluslararası öğrencilerin kültürel olarak farklı olmaları bazı katılımcılar için problem oluşturmaktadır. Çünkü kendi kültürlerine zarar vereceğini ve bunun rahatsız edici olduğunu belirtmektedirler. Yabancı düşmanlığı tutumları farklı dine karşı, kültürel farklılıklara karşı oluşabilmektedir.

Katılımcıların çoğunluğu bedensel temizliklerinin olmadığı, aynı ulaşım aracına dahi binmek istemediklerini ifade ediyorlar. Ayrıca katılımcıların bir çoğunluğu ise gürültülerinden rahatsız olduğunu da ifade etmektedir.

Araştırma genel olarak yerel halkın uluslararası öğrencilere karşı yabancı düşmanlığını beslediğini ortaya koymaktadır. Bazı kültürel ve ekonomik uyumsuzlukların bu tür olumsuz duyguları tetikleyebileceğini ortaya koymaktadır. Öğrencilerin geçici statülerde şehirde bulunmaları yerel halkın uluslararası öğrencileri daha az tehdit olarak algılamalarını sağlamaktadır. Bunlarla birlikte öğrenci sayılarının artması ve olumsuz davranışları tetiklemektedir.

Ayrıca Feyza Şule Güngör (2017) ekonomik nedenlerden dolayı rekabet algısının sebep olduğu bir yabancı düşmanlığından bahsetmektedir. Ekonomik durumların iyileşmesi yabancı düşmanlığında bir azalma olacağını göstermektedir.

Sonuç olarak, yabancı düşmanlığının ve sonuçlarının azaltılabilmesi için daha kapsayıcı politikalar geliştirilmelidir. Farklı kültürlerle iletişimin artırılması amacıyla uluslararası öğrenciler ve yerel halk arasında kültürel etkileşim programları düzenlenmelidir. Kültürel farkındalığı arttırmak amacı ile hem uluslararası öğrencilere hem de yerel halka eğitim verilmelidir. Farklı kültürlerle iletişimin artırılmasıyla yabancıya karşı duyulan korku ve nefretin azaltılmasına yol açabilir. Ayrıca Güngör ekonomik nedenlerden dolayı rekabet algısının sebep olduğu bir yabancı düşmanlığından bahsetmektedir. Ekonomik durumların iyileşmesi yabancı düşmanlığında bir azalma olacağını göstermektedir.

36

Kaynaklar / References

- Aktaş, E. (2023, Şubat 27). *Nefret saikiyle 3 Suriyeli işçiye öldüren sanığın yargılamasına başlanacak* [Gazete Haberi]. Evrensel.net. <https://www.evrensel.net/haber/483590/nefret-saikiyle-3-suriyeli-isciye-olduren-sanigin-yargilamasina-baslanacak>
- Allaberdiev, P. (2007). *Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye Yüksek Öğrenim Görmeye Gelen Öğrencilerin Uyum Düzeylerinin İncelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. T.C. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik Ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı.
- Altbach, P. G., & Knight, J. (2007). The Internationalization of Higher Education: Motivations and Realities. *Journal of Studies in International Education*, 11(3-4), 290-305. <https://doi.org/10.1177/1028315307303542>
- Arifoglu, A. T., & Koçak, O. (2022). A Quantitative Research on the Xenophobia Examination in Terms of Psychological Resilience: Case of Istanbul. *European Journal of Environment and Public Health*, 6(1), em0105. <https://doi.org/10.21601/ejeph/11803>
- Arslan, A. S. (2023, Nisan 7). *Gabonlu Dina'nın annesi DHA'ya konuştu: Yeter ki adalet yerini bulsun—Son Dakika Haberleri* [Gazete Haberi]. Hürriyet Gazetesi. <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/gabonlu-dinanin-annesi-dhaya-konustu-yeter-ki-adalet-yerini-bulsun-42247257>
- Arslan, A. S., & Özelci, M. (2023, Nisan 2). *Gabonlu genç kız, annesine öldürülebileceğini söylemiş* [Gazete Haberi]. DHA | Demirören Haber Ajansı. <https://www.dha.com.tr/foto-galeri/gabonlu-genc-kiz-annesine-oldurulebilecegini-soylemis-2230126>
- Baş, H. (2020). *Uluslararası Öğrencilerin Sosyal Dışlanması: İstanbul Örneği* [Doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi Ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı.
- Bauman, Z. (2016). *Sosyolojik düşünmek* (A. Yılmaz, Çev.; On üçüncü basım). Ayrıntı Yayınları.
- Bulut, E., Yücetürk, H., Yılmaz, G., Gündoğdu, İ., Koç, N., & Demiryürek, B. (2020). Uluslararası Öğrencilerin Psikososyal Sorun ve İhtiyaçları: Nitel Bir Çalışma. *Nitel Sosyal Bilimler*, 2(1), 60-73.

- Castles, S., & Miller, M. J. (2008). *Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri* (B. U. Bal & İ. Akbulut, Çev.; 1. Baskı). Belgin Çınar.
- Cengiz, G., Ayaz, Y., & Bediroğlu, A. (2021). Stuart Hall Perspektifinden Temsil ve Öteki Kavramı: “My Name Is Khan” Ve “Crash” Filmleri Bağlamında Değerlendirme. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 38, 428-457. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.928266>
- Clarke, V., & Braun, V. (2017). Thematic analysis. *The Journal of Positive Psychology*, 12(3), 297-298. <https://doi.org/10.1080/17439760.2016.1262613>
- Çöllü, E. F., & Öztürk, Y. E. (t.y.). Türk Cumhuriyetleri, Türk ve Akraha Topluluklarından Türkiye'ye Yüksek Öğrenim Görmek Amacıyla Gelen Öğrencilerin Uyum Ve İletişim Sorunları (Konya Selçuk Üniversitesi Örneği). *Journal of Azerbaijani Studies*, 223-239.
- Çuhatutar, Ş. (2022). *Çukurova Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilerin Yaşadıkları Toplumsal Problemlerin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. T.C. Adana Alparslan Türkeş Bilim Ve Teknoloji Üniversitesi.
- Davey, L. (2009). The Application of Case Study Evaluations. *Elementary Education Online*, 8(2), 1-3.
- Demirhan, K. (2017). Ulusal Alanyazında Uluslararası Öğrenciler ve Uluslararası Öğrencileri Siyasal Açından Düşünmek. *International Journal of Management Economics and Business*, 13(17), 547-562. <https://doi.org/10.17130/ijmeh.2017ICMEB1734650>
- Durmuş, H., & Göl, B. (2022). Uluslararası Öğrencilerin Sakarya İli Ekonomisine Katkıları. *Journal of Academic Opinion*, 2(1), 1-9.
- Düğer, Y. (2020). Bir İnsan Hakkı İhlali Olarak Yabancı Düşmanlığı Ve Rusya'da Yabancı Düşmanlığının Tarihsel Kökeni. *Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi*, 5(10), 1-20.
- Enterieva, M., & Sezgin, F. (2016). The fulfilment level of turkic republics higher education students' academic and social expectations in turkey. *Journal of Higher Education and Science*, 6(1), 102. <https://doi.org/10.5961/jhes.2016.147>
- Goffman, E. (2014). *Damga Örselenmiş Kimliğin İdare Edilişi Üzerine Notlar* (1. Baskı). Heretik Yayıncılık.
- Gören, G. (2019). *Uluslararası Göç ve Yabancı Düşmanlığı: Bursa'daki Suriyeliler Örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. T.C. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi Ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bilim Dalı.
- Gündüz, C. (2019). *Sağlık Çalışanlarının Zenofobi (Yabancı Düşmanlığı) Tutumları İle Empatik Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Kızıltepe Devlet Hastanesi Örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Güngör, F. Ş. (2017). Zenofobi ve Öteki'nin Dikeni. İçinde G. B. Durgun & T. Korkmaz (Ed.), *1.Uluslararası İnsan ve Toplum Bilimleri Kongresi* (ss. 1-9). Gazi Üniversitesi.
- İslam, T. (2020). *Türkiye'de Okuyan Uluslararası Öğrencilere Yönelik Nefret Söylemi* [Yüksek Lisans Tezi]. İbn Haldun Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Radyo, Televizyon Ve Sinema Anabilim Dalı.
- İnan, A. (2022). *Üniversite Öğrencilerinin Zenofobi Tutumları ve Empatik Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı.
- Kaldik, B. (2021). Uluslararası Göç Bağlamında Sığınmacılara Yönelik Yabancı Düşmanlığının İncelenmesi:Türkiye'de Zenofobi Üzerine Bir Uygulama. *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5, 69-96. <https://doi.org/10.33399/biibfad.1029321>
- Karasu, K. (2024, Mart 23). *Karabük Üniversitesi'ndeki Yabancı Sayısı, Türkiye'nin En Kalabalık Üniversitesine Yaklaştı* [Haber Sitesi]. 12 Punto. <https://12punto.com.tr/gundem/karabuk-universitesindeki-yabanci-sayisi-turkiyenin-en-kalabalik-universitesine-yaklasti-28302#>
- Karataş, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 1-19.
- Karataş, Z., & Güzel, B. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Yabancı Düşmanlığıyla İlgili Tutumlarının İncelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 31(2), 500-523.
- Kıroğlu, K., Kesten, A., & Elma, C. (2010). Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Lisans Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 26-39.
- Kocakaya, R. (2018). Xenophobia And Social Integration In The Context Of Migration. *Journal Of Institute Of Economic Development And Social Researches*, 4(8), 88-96.
- Kökel, Z., & Odabaşı, F. (2017). Uluslararası Göç,İltica ve Zenofobi. *Toplum Bilimleri Dergisi*, 11(21), 237-259.

- Kuckartz, U., & Rädiker, S. (2019). *Analyzing Qualitative Data with MAXQDA: Text, Audio, and Video*. Springer International Publishing. <http://link.springer.com/10.1007/978-3-030-15671-8>
- Merriam, S. B. (2023). *Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Rehber* (S. Turan, Ed.; 3.Baskı). Nobel Yayınları.
- Miller, S. D. (2018). Xenophobia toward Refugees and Other Forced Migrants. *World Refugee Council Research Paper*, 5.
- Oral, B., & Çetinkaya, F. (2017). Sosyolojik Bir Olgu Olarak Göç, Tanımı, Nedenleri ve Göç Kuramları. *Special Topics*, 3(1), 1-8.
- Orhan, R. E. (2023). *Sağlık Öğrencilerinin Göçmen ve Mültecilere Bakışı, Yabancı Düşmanlığı Sorunu, Duygusal ve Ruhsal Zekânın Etkisi: Çanakkale İli Örneği* [Doktora tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Özçetin, S. (2013). *Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyraklı Öğrencilerin Sosyal Uyumlarını Etkileyen Etmenler* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı.
- Özer, M. (2012). International Students in Turkey. *Journal of Higher Education and Science*, 2(1), 10-13. <https://doi.org/10.5961/jhes.2012.027>
- Özmete, E., Yıldırım, H., & Duru, S. (2018). Yabancı Düşmanlığı (Zenofobi) Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18(40/2), 191-209. <https://doi.org/10.21560/spcd.v18i39974.451063>
- Özyurt, S. (2021). *Okul Psikolojik Danışmanlarında Zenofobi: Özgeçilicilik ve Mültecilere Karşı Duygusal Mesafe Değişkenlerine Göre Bir İnceleme* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Perruchoud, R., Redpath, J., & Cross (Ed.). (2013). *Göç Terimleri Sözlüğü* (İkinci Baskı). Uluslararası Göç Örgütü (IOM).
- Saraçoğlu, A. D. (2023). Öteki ile Beraber Yaşamının Sosyolojik Zemini. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(1), 505-517. <https://doi.org/10.11616/asbi.1218236>
- Sarı, A. C. (2019). *Zenofobi ve Mülteci Entegrasyonu Hakkında Yapılan Akademik Çalışmaların Sistematik İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Türkiye Cumhuriyeti Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Seren Serengil'in "Bizi korona edeceksin" diyerek yardımcısını darp ettiği iddiası. (2020, Nisan 2). [Gazete Haberi]. Son Dakika. <https://www.sondakika.com/haber/haber-seren-serengil-in-bizi-korona-edeceksin-diyerek-13081964/>
- Solakoğlu, Ö., & Gurbuz, S. (2015). Anti-Immigrant Attitudes In A Developing Country: Turkey / Gelişmekte Olan Bir Ülke Olan Türkiye'de Yabancı Göçmenlere Karşı Negatif Tutumlar. *Turkish Studies*, 10(10), 771-792. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8447>
- Şeker, B. D., & Akman, E. (2016). Uluslararası Öğrencilerin Psikolojik ve Sosyokültürel Süreçleri. *Cukurova Medical Journal (Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi)*, 41(3), 504-514. <https://doi.org/10.17826/cukmedj.237504>
- Taşçı, F. (2023, Eylül 9). *Yabancı Düşmanlığında Uluslararası Öğrenciler Ayağı*. SETA. <https://www.setav.org/yabanci-dusmanliginda-uluslararasi-ogrenciler-ayagi/>
- Taylan, Ş. (2019). *Sakarya Üniversitesindeki Uluslararası Öğrencilerin Sorunları* [Yüksek Lisans Tezi]. T.C. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Yükseköğretim Araştırmaları Bilim Dalı.
- Tutkun, Ö. F. (2006). Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesindeki Türkiyeli Öğrencilerin Uyum Sorunları. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 256-267.
- TÜİK Kurumsal. (2024, Şubat 6). [Haber Bülteni]. TÜİK. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2023-49684>
- Türkiye'deki Güncel Yabancı Öğrenci Sayısı Açıklandı: Yüzde 95'i Kendi İmkanları ile Öğrenim Görüyor – Göç Araştırmaları Vakfı. (t.y.). Göç Araştırmaları Vakfı. Göç tarihi 17 Şubat 2025, gönderen <https://gocvakfi.org/turkiyedeki-guncel-yabanci-ogrenci-sayisi-aciklandi-yuzde-95i-kendi-imkanlari-ile-ogrenim-goruyor/>
- Van Der Veer, K., Ommundsen, R., Yakushko, O., Higler, L., Woelders, S., & Hagen, K. A. (2013). Psychometrically And Qualitatively Validating A Cross-National Cumulative Measure Of Fear-Based Xenophobia. *Quality & Quantity*, 47(3), 1429-1444. <https://doi.org/10.1007/s11135-011-9599-6>
- Woolf, N. H., & Silver, C. (2018). *Qualitative Analysis Using MAXQDA*. Routledge.
- Yabancı Uyraklı Kişilere Konut Kiralanmamasına İlişkin Basın Açıklaması. (2022, Ekim 3). TİHEK. <https://www.tihek.gov.tr/yabanci-uyruklu-kisilere-konut-kiralanmamasina-iliskin-basin-aciklamasi/>

- Yakushko, O. (2009). Xenophobia: Understanding the Roots and Consequences of Negative Attitudes Toward Immigrants. *The Counseling Psychologist*, 37(1), 36-66. <https://doi.org/10.1177/0011000008316034>
- Yardımcıoğlu, F., Beşel, F., & Savaşan, F. (2017). Uluslararası Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Problemleri ve Çözüm Önerileri (Sakarya Üniversitesi Örneği). *Akademik İncelemeler Dergisi*, 12(1), 203-254. <https://doi.org/10.17550/akademikincelemeler.308940>
- Yıldırım, E., & Köksal, H. (2017). Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Gözüyle Türkiye. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 297-323. <https://doi.org/10.29299/kefad.2017.18.3.017>
- Yılmaz, F. (2008). *Avrupa’da Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığı*. International Strategic Research Organization (USAK).
- Zerengök, D. (2016). *Uluslararası Öğrencilerin; Serbest Zaman Etkinliklerine Aktif Katılımları Yoluyla Sosyal Uyumlarının Analizi: Celal Bayar Üniversitesi Örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. T.C. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.